

Da'vat

Odamlar kitob o'qishdan to'xtasalar, fikrlashdan ham to'xtaydilar.

Deni DIDRO

SO'NGGI UCH KUN MUJDALARI

PREZIDENT HUZURIDA YIG'ILISH

4-avgust kuni Oqsaroyda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimov huzurida yig'ilish bo'lib o'tdi. Unda tegishli vazirlik va idoralar rahbarlari ishtirok etdi.

Yig'ilishda kelgusi yilning iqtisodiy strategiyasi, soliq va davlat byudjet siyosati konsepsiyasi hamda 2005-yilning asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari va davlat byudjeti loyihasi muhokama qilindi.

TERRORCHILIK QORALANMOQDA

2004-yil 30-iyul kuni O'zbekiston Respublikasida sodir etilgan, begunoh insonlarning qurbon bo'lishiga olib kelgan terrorchilik harakatlari haqidagi xabarni butun dunyo qahr-g'azab bilan qabul qildi. Buni dunyodagi yetakchi davlatlarning rahbarlari tomonidan Prezidentimizga yo'llanayotgan murojaatlardan ham bilsa bo'ladi.

Bunday hamdardlik murojaatlarining kelishi esa hamon davom etmoqda. Jumladan Rossiya Federatsiyasi Prezidenti V.Putinning, Yaponiyaning O'zbekiston bilan hamkorlik qo'mitasi raisi Taro Asoning murojaatlarida ham terrorchilik qoralangan.

Токиода болаларнинг атроф-мухит мавзуидаги расмлари V халқаро танлови якунланди. Унда ҳакамлар ҳукмига жаҳоннинг 50 дан ортиқ мамлакатидан юборилган қарийб 13 мингта асар ҳавола этилди.

Таъкидлаш лозимки, ўзбекистонлик ёш rassomлар 2003 йил танловида юқори натижаларга эришган эдилар. Бу гал ҳам вакилларимиз ўзларининг юксак

расми учун Фахрий ёрлик эгаси бўлди.

— Мен ҳар бир расмда мамлакатингизнинг гўзал табиати ва ранг-баранглигини кўрдим, дейди ҳакамлар ҳайъати раиси, Токио миллий нафис санъат ва мусиқа университети профессори, таниқли rassom К.Китани. — Аҳамиятли томони шундаки, биз дунё болалари, айниқса, ўзбекистонлик ўқувчилар чизган

ЎЗБЕКИСТОНЛИК БОЛАЛАР ЯНА ФОЛИБ

истеъдодларини муносиб тарзда намойиш этдилар.

12 ёшли Шаҳриёр Абдуллаев "Сумалак" деб номланган асари билан биринчи мукофотни қўлга киритди. Ёш мўйқалам устаси 14 ёшли Хуршид Иброҳимовнинг "Улоқ" номли иши эса махсус мукофотга лойиқ деб топилди. Яна бир юртдошимиз 13 ёшли Лена Иванова "Табиат ва оила"

расмларда табиат ва инсон ҳаётининг уйғунлиги яққол акс эттирилганига гувоҳ бўлдик.

Токио шаҳри марказида жойлашган Кейданран биносида танлов ғолибларининг ижодий ишларидан тузилган махсус кўргазма санъат ихлосмандлари учун намойиш этилди.

Беруний Олимов,
"Жаҳон" АА,
Токио

Kuch — bilim va tafakkurda

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT

XALQ ZIYOLILARI GAZETASI

معرفت

1931-yildan chiqa boshlagan

2004-yil 7-avgust, shanba

№ 64 (7673)

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори

2004 йил 28-29 август шанба ва якшанба дам олиш кунларини 2004 йил 30-31 август душанба ва сешанбага кўчириш тўғрисида

Мустақиллик байрами муносабати билан ҳамда меҳнаткашларнинг дам олиши учун қулай шарт-шароитлар яратиши ва иш вақтидан оқилона фойдаланиш мақсадида, Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

2004 йил 28-29 август шанба ва якшанба дам олиш кунлари 2004 йил 30-31 август душанба ва сешанбага кўчирилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2004 йил 3 август

МУСТАҚИЛЛИК САБОҚЛАРИ

улар қай тарзда ўтказилади?

6-бетга қаранг

GAZETANI VARAQLAGANDA:

MAOSHNING QANCHA B'ULISHI UQITUVCHIGA BOGLIQ

2-бет

ODAMLAR NIMA DERKAN?

3-бет

«СИЗНИНГ UQUVCHINGIZ B'ULISH — BAXT»

11-бет

«UZBEK URUFLARI»
венгерча кроссворд

16-бет

Ibrat

Namangan viloyatida yangi o'quv yilida "Mehribonlik uyi" tarbiyalanuvchilari hamda kam ta'minlangan oilalar farzandlarini bepul darsliklar bilan ta'minlash maqsadida 219,5 million so'mlik adabiyotlar maktab kutubxonalariga yetkazilishi rejalashtirilgan.

А.Икромов туманидаги 450-«Севинч» боғча-мактаб мажмуаси нафақат тумандаги, балки пойтахтимиздаги гўзал тарбия масканларидан бири ҳисобланади. Бу ерда 217 нафар бола таълим-тарбия олади. Уларнинг 46 нафари бошланғич синф ўқувчиларидир. Ушбу маскан соғлом авлод тарбиялаш бўйича юқори тажрибага эга.

— Бунинг сири шундаки, мажмуада ўз касбини севувчи, фарзандлар тарбиясини биринчи даражали вазифа деб ҳис қилувчи тарбиячи-ўқитувчилар фаолият олиб боришади, — дейди боғча-мактаб раҳбари Муҳаббат Тиллаҳўжаева. — Масканимизда ободончилик, таъмирлаш ишлари

ҳам яхши йўлга қўйилган. Шунингдек, 236-мактаб билан ҳам яқиндан ҳамкорлик қилиб, болаларимиз ўқишларини шу мактабда давом эттиришади.

Ҳозирги кунда фарзандлар тарбияси, уларни камолга етказиш масаласи энг муҳим вазифалардан бири бўлиб турган пайтда бу нарсанга лоқайдлик билан қараб бўлмаслигини чуқур ҳис қилган боғча-мактаб мажмуаси жамоаси аҳилликда ишлашмоқда. Бу ўз навбатида ютуқлар учун замин ҳамдир.

Суратда: катта гуруҳ тарбиячиси Наргиза Сиддиқова болаларга мамлакатимиз мустақиллиги ҳақида сўзлаб бермоқда.

Бурхон РИЗОҚУЛОВ олган сурат.

SO'NGGI UCH KUN MUJDALARI

QONUN VA DEMOKRATIK TAMOYILLAR

Urganchda bo'lib o'tgan hududiy seminar-treningda mamlakatimizda erkin demokratik saylovlar o'tkazishning huquqiy asoslari muhokama etildi.

Seminar-treningda so'zga chiqqan Markaziy saylov komissiyasi raisi B. Mustafoev ishtirokchilarni komissiyaning joriy yil dekabrda mamlakat oliy qonunchilik organlariga saylovlarga tayyorgarlik ko'rish va o'tkazish bo'yicha harakat dasturi bilan tanishtirdi. Tadbirida fuqarolar o'z vakillarini birinchi marta yangi ikki palatali parlamentga saylashi kerakligiga alohida e'tibor qaratildi.

«SHARQ MASH'ALI» - SEULDA

Seul shahridagi Kuanxamun galereyasida O'zbekiston va Koreya rassomlarining «Sharq mash'ali» ko'rgazmasi ochildi. U O'zbekiston Badiiy akademiyasi hamda Koreya Respublikasi Xalqaro rassomlar assotsiatsiyasi bilan hamkorlikda tashkil etildi.

U O'zbekiston Badiiy akademiyasining Markaziy ko'rgazmalar zalida 27-iyuldan 3-avgustgacha o'tgan o'zbek-koreys musavvirlari ko'rgazmasining o'ziga xos davomidir. Ko'rgazmada ikkala mamlakatning yetuk rassomlari ijod namunalari keng o'rin berilgan.

DOLZARB MASALALARGA BAG'ISHLANDI

Namangan viloyati xotin-qizlar qo'mitasining bo'lib o'tgan hisobot-saylov konferentsiyasida hisobot davri yakunlari muhokama etildi va mamlakatimiz Prezidentining yaqinda qabul qilingan «O'zbekiston Xotin-qizlar qo'mitasi faoliyatini qo'llab-quvvatlash borasidagi qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risidagi farmoni hamda hukumatimizning tegishli qaroridan kelib chiqadigan vazifalar ko'rib chiqildi.

Anjumanda O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri o'rinbosari, xotin-qizlar qo'mitasi raisi S. Inomova va Namangan viloyati hokimi T. Jabborov ishtirok etdi.

Шу йилнинг июль ойида Вазирлар Маҳкамасининг «Ўқитувчилар меҳнатини кўшимча рағбатлантиришга доир эксперимент ўтказиш ва халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашнинг тармоқ сеткасига ўтиш тўғрисида»ги қарори қабул қилинди. Халқ таълими вазирлиги томонидан ушбу қарор ижросини таъминлаш масалаларига бағишланган республика семинари ўтказилди.

Унда умумтаълим муассасалари директорлари, Қорақалпоғистон республикаси халқ таълими вазирлиги, Тошкент шаҳри ва вилоятлар халқ таълими бошқармалари вакиллари иштирок этишди. Ўзбекистон Президенти-

Seminar

иштирокчиларига низомнинг мазмун-моҳияти ҳақида батафсил тушунчалар берилди.

Семинарда таъкидланишича, мазкур низом умумтаълим муассасаларининг иқтидорли, ўз касбининг устаси бўлган ўқитувчиларни рағбатлантириш, ҳақ тўлашда уларнинг ўқув ва тарбия жараёнига кўшган ҳиссаси билан бевосита боғлиқликни таъминлаш орқали таълим-тарбия самарадорлигини ошириш, шунингдек, ўқитувчиларнинг касбий маҳорати ва малакасини оширишни рағбатлантириш мақсадида ишлаб чиқилди. Унга кўра,

МАОШНИНГ ҚАНЧА БЎЛИШИ ЎҚИТУВЧИГА БОҒЛИҚ

нинг «2004-2009 йилларда Мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастури тўғрисида»ги Фармони асосида бугунги кунда умумтаълим мактабларида кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда. Ўқув ва тарбия жараёнида ўқитувчиларнинг шахсий улушини ҳолисона баҳолаш масаласи ниҳоятда мураккаб эканлигини ҳисобга олган ҳолда Республика халқ таълими вазирлиги, Меҳнат ва аҳоли ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ҳамда Давлат тест маркази томонидан умумтаълим муассасалари ўқитувчилари, услубчилари ойлик маошларига устама белгилаш тартиблари ҳақидаги вақтинчалик низом тайёрланди. Семинар

ўқитувчиларнинг иш ҳақи ҳар бир ўқитувчи фаолиятидан келиб чиқиб белгиланади. Бунинг учун ҳар бир мактабда махсус комиссия тузилади. Комиссия жараёни ўрганиб, шундан келиб чиқиб асосий иш ҳақига кўшимчаларни белгилаш билан шуғулланади. Мактаб директори томонидан тузилган ушбу комиссия таркибини туман халқ таълими бўлими тасдиқлаши лозим. Чунки комиссия ўз фаолияти давомида ўқитувчилар меҳнат лаёқатини баҳолашда, улар маошига устама ҳақ белгилашда ҳолис ва тўғри фаолият юритиши даркор.

Инобат ЭГАМКУЛОВА,
«Туркистон-пресс»

Боғча опалари атрофига тўпланиб олган болалар бутун диққат эътиборларини қўлларигаги турли қўғирчоққа қаратсаларда, опанинг сўзларини ҳам жон қулоқлари билан тинглашади. Чунки ушбу қўғирчоқларнинг хусусиятларини ана шу тариф ёрдамиде илғай оладилар. Навоий вилоятдаги 1-сон меҳрибонлик уйи тарбияланувчилари тарбиячи опалари Фазолат Қаямова бошчилигида ўйинчоқларга-га меҳр билан эътибор бериш кераклигини англаб етишмоқда.

Бурҳон РИЗО олган сурат.

САХОВАТПЕША ОДАМЛАР

Галлаорол шаҳри «Дустлик» маҳалласида жойлашган 44-умумий урта таълим мактаби уч қаватли замонавий бинода жойлашган бўлиб, 1350 нафар ўқувчи янги ўқув йилида таҳсил олишади. Ўқувчи-ёшларнинг замон талаблари асосида чуқур билим олишлари учун фан хоналари, спорт заллари, ёзги соғломлаштириш уйингоҳлари ва кутубхонада барча таъмирлаш ишлари тез ва соз тугатилиб, 2004-2005 ўқув йилига тахт қилиб қуйилди.

мур Янгибоев, Абдулла Каримов ва Ваҳоб Саъдуллаевларнинг ҳар бири уз шахсий жамғармалари ҳисобидан 180-200 минг сўмдан маблағ ажратилди. Маҳалла ота-оналари таъмирлаш ишларига қарийб 900 минг сўмлик ёрдам курсатишди.

Яқинда туман ҳокимлиги ва халқ таълими бўлими биргаликда мактабларнинг янги ўқув йилига тахтлигини қуриқдан ўтказиб, 44-мактабга юқори баҳо беришди ва педагоглар жамоасига ташак-

Мактабга yordam — millatga yordam

— Таъмирлаш ишларининг сифатига алоҳида эътибор қаратдик, — дейди биз билан суҳбатда мактаб директори Қ.Тухтамишев. — Айниқса, ҳомий ташкилот — Галлаорол магистрал газ қувурлари тармоқлари ишлаб чиқариш бошқармаси ҳамда «Дустлик» маҳалла фуқаролар йиғини жамоасининг ёрдамлари катта бўлди.

Дарҳақиқат, маҳаллада олийҳиммат ва саховатпеша кишилар қўллаб-топилади. Билим даргоҳининг собиқ ўқувчиларидан Баҳодир Ҳасанов, Одил Назаров ва Фафур Бозоров мактабда тарихий музей барпо этишди, мактабнинг маънавият ва маърифат хонасини уймакорлик нақшлари билан безак бериб, фойдаланишга топширдилар. Ишбилармон тadbirkorлардан Зоидхон Султонов, Те-

курнома билдиришди.

«Мирзабулоқ» маҳалласидаги фермер Алишер Суянов эса 24-мактаб ва 16-«Гунча» боғча-ялчисининг таъмирлаш ишлари учун 150 минг сўм маблағ ажратди. Шунингдек, у Хонқа ва Қизилқурғон қишлоқлари билан мактаб оралиғидаги 1,5 километрлик йулга шағал ётқазди. Янги ўқув йили олдида маҳалладаги кам таъминланган оилаларнинг 17 нафар ўқувчисига ҳам уз жамғармаси ҳисобидан ҳар бирига 15 минг сўмдан ёрдам курсатди. Ашир Олишбоев, Ҳамид Омонов, Рустам Омонов каби олийҳиммат тadbirkorлар ҳам тумандаги 20, 24, 45 ва 67-мактабларнинг таъмирлаш ишларига жонқуярлик намуналарини курсатишмоқда.

А.САИДОВ

ЯНГИ МАКТАБ ҚАД РОСТЛАМОҚДА

«Бутун тизимнинг энг муҳим бошланғич босқичи бўлган мактаб таълимининг орта қолаётгани яхлит узлуксиз таълим занжирида энг заиф бўгин бўлиб қолмоқда. Бунинг асосий сабаби мактаблар моддий базасининг заифлиги бўлиб, уларнинг 40 фоизга яқини замонавий бўлмаган мослаштирилган биноларда жойлашган, жами 9727 та мактабдан 684 таси авария-ҳолатидадир». «2004-2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастури тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонидаги ушбу сўзлар бугунги таълим соҳасида-

Shu songa xabar

ги камчиликлар хусусида рўйи-рост айтилган аниқ фикрлардир. Бу эса айнан бизнинг мактабимиз аҳволига қаратилгандек туюлади назаримда. Чунки, мактабимиз биноси 1954 йилда қурилган, мослаштирилган. 2003 йилда янги бино қурилиши бошланган эди. Президентимизнинг Фармонларидан кейин ишлар жонланибди. Бу ерда 2 июндан қурувчилар жадал иш бошлашди. Авария ҳолатидаги мактаб кўриниши янги қад ростлаётган замонавий, жаҳон талабларига жавоб берадиган бино олдида оддийгина бўлиб кўринади.

Битта ўқув корпуси битган, иккинчи бинода ҳам қурилиш ишлари ниҳоясига етиб бораётир. Спорт зали қад ростлаши учун 82 нафар ишчи икки сменада фаолият кўрсатаётир.

Мустақиллик байрамида янги мактаб ўз фаолиятини бошлайди. Бу — ўқувчиларимизга мустақиллик байрами арафасида ўзига хос совға бўлиши, шубҳасиздир.

Б.НУРМОНОВ,
Хоразм вилояти Гурлан туманидаги
К.Отаниёзов номидаги мактаб директори

Маҳмуд Саъдийнинг газетада берилган "Боланг ўзиндан яхши бўлсин!" сарлавҳали мақоласи менда чуқур таассурот қолдирди. Мақолада келтирилган мисоллар, ҳаётий ҳикоялар унинг қуруқ эмас, балки жонли чиқишини таъминлаб, бошқа насихат руҳида ёзиладиган мақолалардан фарқли равишда қизиқарли чиққан. Менга, айниқса, ундаги "Аблаҳ кимсанинг қилмишлари ҳам ибрат бўлиши мумкин: у қилган ишнинг тескарисини қиласиз" жумласи ёқди. Ҳақиқатан ҳам, агар астойдил ўрганаман деса, ҳатто аблаҳ одамдан ҳам ибрат олиш мумкин. Назаримда, энг доно одам билан бир ой яшаб ўрганолмаган нарсангни аҳмоқ билан 1 кунгина бирга бўлиб ўрганиши мумкин. Сабаби, ўта донишманд кишининг хатти-ҳаракатларини ҳамма ҳам тушунавермайди ва насихатларга ҳар кимнинг ҳам сабри чидамайди. Аҳмоқ эса ҳар бир қилаётган ишида сизга муайян маънода "тарбия беради". Хўш, яна қандай иш шу даражада самарали бўла олади? М.Саъдий мақоласи сабаб анчадан бери бу борада ўйлаб юрган мулоҳазаларимни қозғога туширишга уриниб кўрдим.

Ёшлар ҳар доим катталардан ўрганишга, улардан ўрناق олишга ҳаракат қиладилар. Мен ҳам одамлар орасидан ўзим учун идеал топишга интиламан. Бу ўринга энг биринчи ота-онамни кўяман. Сабаби, салом беришдан фикрлашгача, вақти келса, кийинишу, юриш-туришгача улардан ўзлаштирганман. Афсуски, яхши фазилатлар билан бирга, баъзи камчиликларни ҳам улардан ўргандимки, бу менга кўп панд берди. У ҳам бўлса, ота-онамдаги бир иш қилишдан олдин узоқ иккиланиш, ўйланиш одатидир. Баъзан онамнинг бир ишга қўл уришдан олдин кўп ўйлашлари оқибатида унинг аҳамияти ҳам йўқолиб кетади. Онамнинг кўп иккиланишларига сабаб нима? Ички ҳадиксирашми ёки ўйлаган ишим амалга ошмай қолса, атрофдагилар нима дейди, деган андишами? Назаримда, биз ўзимиздан ҳам кўра ён-веримиздагиларнинг бизга берадиган баҳосидан кўпроқ кўрқамиз. Бошлаган ишим хато бўлса, маънафатга қоламан деган тушунча қон-қонимизга сингиб кетган. Ачинарлиси, бу фақат ёшларда эмас, катталарда ҳам кўп учрайдиган ҳол. Кўпчилигимизнинг арзимас иш устида узоқ вақт бош қотиришимизга, журъатсизлигимизга сабаб нима? Гулноза исмли дугонанинг ҳикоясидан жавоб излаб кўрайлик: "Эсимда, бир сафар опам билан уришиб эшик ойнасини синдириб қўйдим. Ўшанда ота-онам шундай койишганки, ҳалигача эсимдан чиқмайди. Аммо менинг ёдимда қолганининг асосий сабаби — уларнинг танбеҳ берганлари эмас, балки қилган "қаҳрамонлигим"дан бутун қариндош-уруғ, кўни-кўшнларни хабардор қилганлари эди. Кўрган борки, қилмишимчи юзимга солмасдан қўймасди. Ўша воқеадан кейин ота-онамдан қаттиқ хафа бўлдим ва бу мени ҳеч нарсани сўроқсиз қила олмайдиган кўрқоқ қизга айлантириб қўйди..."

Бунга ўхшаш ҳолатлар ҳар биримизнинг оиламизда бўлиб

туради. Ота-она ўзининг бир бўлаги, давомчиси ҳисобланмиш фарзанди ҳақида гапирса, яйраб кетади. Боласи ҳақида гапирётган ота-онанинг кўзлари фахр ва гурурга тўла бўлади. Яна айнан шундай суҳбатлар мазмунига аҳамият берсак, гап аввал фарзанднинг фалон ишни қойил қилганидан бошланиб "тирранча" ақли билан волидасига ақл ўргатаётганида тугайди. Орада унинг ноҳўя қилиқлари, бирор айби ҳам "шунчаки" дастурхон қилинади.

лар билиб-билмаган ҳолда фарзандларининг нотўғри тарбияланишига сабабчи бўлиб қоладилар. Одамлар олдида изза қилсам, эси кириб қолади, деган ота-она фарзандининг кўрс, ўжар бўлиб қолишига замин яратади.

Баъзи мактаб ўқитувчилари ҳам борки, бутун синф олдида яхши ўзлаштирилмаётган ўқувчини шарманда қилиб "Иккичи" деган лақаб қўйишади. Аввалига уялган бола, бориб-бориб, "иккичи" эканлигига кўникиб

пуллар тортмада, дераза тоқчаларида турарди. Бир куни ўғлимнинг кўшни болалар, синфдошларига турли ширинликлар олиб бераётганини ҳамсоя аёл айтиб қолди. Ўшанда унинг бу қилмиши учун уриб, уришиб, ҳаттоки гаплашмай қўйганман. Ўйламабманки, у ҳали ўғрилиқ нималигини билмайди, шунчаки ўртоқларига яхши кўриниш учун пулдан олган. Ўғлим кундан-кун совуққон бўлиб борар, мактабга ҳам боргиси келмасди. Ойи, мени бо-

Aks-sado

деб айтганидагина хато қилганимни, ўқитувчисининг эса кечириб бўлмайдиган хунар кўрсатганини англадим. Бориб ўқитувчи билан гаплашдим, ўғлим синфидан кетмади, аммо анча пайтгача ўзига келолмай юрди. Шу воқеадан кейин боланинг тушуниб-тушунмай қилган хатосини у, кичкинами ёки катта, оилада муҳокама қилиб, ташқарига чиқармайдиган бўлдим..."

Ота-онанинг ўзимнинг болам-ку, деб, атрофдагилар олдида унинг камчиликларини айтиб кулишлари ёки нолишлари энди шаклланаётган одамни, гарчи у ёш бўлса ҳам, бир умрга руҳан мажруҳ қилиб қўйиши мумкин. Оқибатда бундай бола бу менга мумкин эмас, деб кўрқоқ бўлиб ўсади ёки аччиқ қилиб бетгачопар бўлиб қолади...

Ёшлиқда одам анча романтик орзулар қуршовида яшайди. Касб танлаш борасида ҳам беқарор бўлади. Мактабни битирганимда, ҳуқуқшуносликка ҳавас қўйиб, юридик коллежлардан бирига, тайёрлов курсига қатнай бошладим. Аммо у ердаги тенгдошларимнинг менадан билимлироқ эканликларини сезиб, ҳужжат топшириш фикридан қайтдим. Ундан кейин ҳам бир неча соҳага қизиқиб, яна нечасидан қайтдим. Онамга менинг ўзгарувчанлигим ёқмас, кўрганларига: "Қизим юридическийни битирди, бухгалтерияни тугатди, энди журналистикага кирмоқчи", деб кулиб гапирардилар. Ўсмир ёшда сал нарса ҳам одамга қаттиқ ботади. Ўшандаги норозилик кайфияти қайсар бўлиб қолишимга олиб келди..."

Оила кичик бир мамлакат бўлганидан кейин унинг ўзига хос қонун-қодалари, сирлари бўлади. Фарзанд оиланинг аъзоси экан, унинг қилган ҳар бир айбини бошқаларга айтгандан кўра, ўзига ётиги билан тушунтирса бўлади-ку! Назаримда, болага катталардек муомала қилсак, у ҳам ўзининг масъулиятини яхшироқ англайди. Менингча, баъзи ота-оналар боладан катта одамдек талаб қиладилар-у, ўзлари ёш боладек иш тутадилар. Масалан, бола шўхлик қилгани учунгина "ит", "эшак" деб, ўз вужудларидан пайдо бўлган, ҳали ҳаётнинг оқ-қорасини яхши англамаган жигаргўшасини бўлар-бўлмас сўзлар билан ҳақорат қиладиган аёллар истаганча топилади. Бундай ҳолатларга ҳар биримиз ҳеч бўлмаса бир марта дуч келганмиз. Аммо ҳеч ким итнинг онаси ҳам ит бўларканда, демайди.

Балки, ёшлигим боис ҳаётий тажрибам камдир. Бироқ менингча, болани кичик хатоси учун аёвсиз жазолаш фақат унинг зарарига хизмат қилади. Балки, ота-она фарзанд тарбиясида бироз бағрикенг бўлса, уйдаги гапни давлат сиридек сақлай олса, болалар ҳам ўзгалар олдида уялиб турмасдилар. Қолаверса, хато қилиб сабоқ чиқариб кўрмаган бола ҳаёт синовларидан бемалол ўта олади, деб бўлмайди.

ОДАМЛАР НИМА ДЕРКАН?

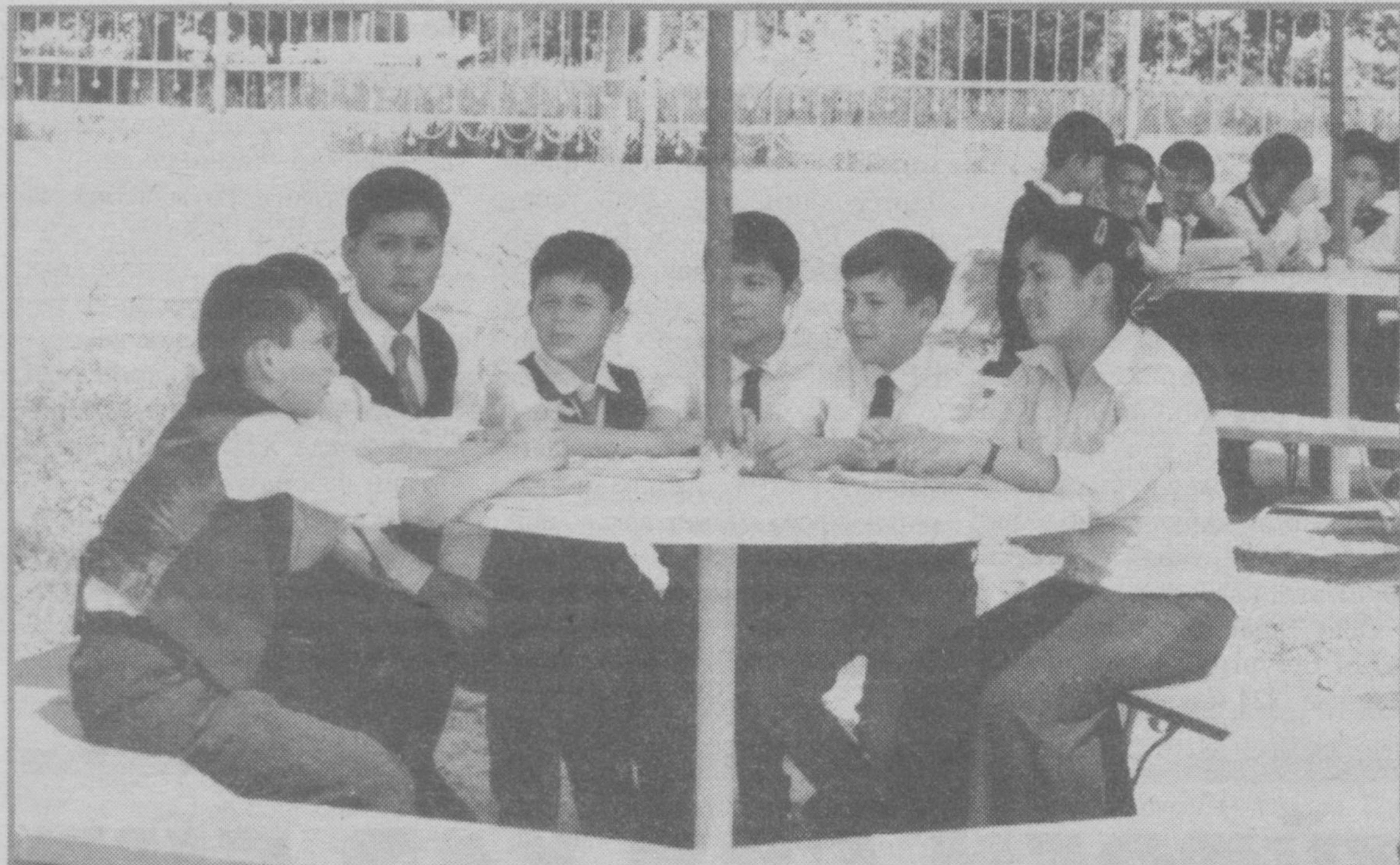
«Боланг ўзиндан яхши бўлсин!».
«Ma'rifat», 2004 йил,
14 июль

Боласининг арзимас хатоси ҳақида гапирётган ҳеч бир ота-она билмайдик, бу гаплар оғиздан-оғизга ўтиб, фарзандни букиб қўйиши, руҳан синдиришгача олиб келиши мумкин. Афсуски, баъзида ота-она-

қолади, энг ёмони — ундаги ўқишга бўлган бор-йўқ қизиқиш ҳам сўниши мумкин...

Шу ўринда мавзуга доир Муаттар опамдан эшитган воқеани келтириб ўтсам: "Ўғлим 5-синфда ўқирди. Уйда майда

шқа мактабга ўтказинг, у синфда ўқимайман, деб қолди. Сабабини сўрасам, синфда устозимиз "Болалар, нарсанглардан эҳтиёт бўлинглар, орангларда ўғри бор", деб айтади. Ўртоқларим ҳаммаси менга қарайди,

Бухоро вилояти ХТБга қарашли 8-иқтидорли болалар мактаб-интернатида ўқувчиларнинг ёз таътилини мароқли ўтказиш мақсадида Зомин тоғларида дам олиш ташкиллаштирилган. Бунинг учун Америка тинчлик корпуси масканга ёрдам бериб, 3 млн.сўм миқдорда маблағ ажратди. Бундан ташқари мактаб ҳовлисида ёшлар хийбони ташкил қилиниб унда юқори синф ўқувчилари кичик синф болаларнинг саволларига жавоб бериб, илм ўрганадилар.

Б.РИЗОҚУЛОВ олган сурат.

ЎЗЕКИСТОН — ИСТЕЪДОДЛИ ЁШЛАР МАКОНИ

Юртимизда қарийб 10 йилдан буён фаолият юритиб келаётган АКСЕЛС дастури бу йил ҳам юздан ортиқ ўзбекистонлик ёшларни АҚШга таҳсил олиш учун жўнатди.

Шу ўринда бир нарсанга эътиборингизни қаратсак. АКСЕЛСнинг ўқув-дастурий танловларидан ўтган омаддилар унинг юртимизда ташкил қилинган дастлабки йилида 22 нафарни ташкил қилган бўлса, бугунги кунда бу 120 нафардан ортиқдир.

АКСЕЛСнинг бир неча босқичли синовларидан муваффақиятли ўтиб, юртимизнинг турли чеккаларидан "Гранд Орзу" меҳмонхонасига йиғилган ўқувчиларни АҚШ элчихонаси вакили Ҳезер Гранд хоним қутлаб, уларни келажакда Ўзбекистон учун етук кадрлар бўлиб етишишларига ишонч билдирди.

"Ҳаёт синовлардан иборат, — деди хоним ўқувчилар ва уларнинг ота-оналарига қарата. — Сўнгги муддатда ота-оналар кўнгилларидаги хавотирни ёзиш мақсадида ўқувчиларнинг янги муҳитга қай даражада кўникишларини синовчи яна бир кичик имтиҳон тайёрлаб келганмиз".

Синов бир неча босқичли бўлиб, қатнашчиларда завқ уйғотди. Синовдан Қашқадарё вилояти Китоб туманидаги 2-ихтисослашган мактаб ўқувчиси Фотима Нуриддинова муваффақиятли ўтиб, эътирофга сазовор бўлди.

"Ўзбекистон нафақат мўъжизалар мамлакатидир, балки сизлардек ноёб истеъдодлар маконидир", деди америкалик хоним.

Шаҳобиддин МУСАЕВ

Зухра БОБОХЎЖАЕВА

Абитуриентлик ҳам ажойиб давр: кўп нарсани ўрганасан, ўқиб, изланасан. Асосийси, эзгу мақсад йўлида ҳаракат қиласан. Афсуски, ҳамма абитуриентлар ҳақида ҳам бундай фикрни айтиб бўлмайди. Чунки ўқишга кирмоқчи бўлган ёшларнинг баъзиларида мақсад ўзга — қандай йўл билан бўлса-да, бирор олий ўқув юрти талабаси бўлиб олиш. Сабаби аниқ: уларга диплом керак, холос. Эътибор берган бўлсангиз, кўпчилик битирувчилар бошқа олий ўқув юртлирига нисбатан камроқ ҳужжат топшириладиган, ўқишга ки-

ни ўрганиш, дипломли бўлиш илинжидагина ўқиш қандай оғир!

Бизнингча, билимли, ўз кучига ишонган ёшлар ҳеч қандай рақибдан чўчимади. Шу боис имкони бори-ча ўзи танлаган соҳанинг етук мутахассиси бўлиш учун ҳаракат қилади. Диплом олиш ниятидагина талаба бўлишни истаётганлардан нимани ҳам кутиш мумкин?

Баъзан омади кулиб, ўқишга осонгина кириб олган ёшлар ҳақида ҳам эшитиб қоламиз. Аксинча, иқтидорли, билимли бўлса-да, неча йилдан бери ўқишдан "йиқилаётган"

Bugunning gapi

керак эди... Тўғриси, абитуриентлик даврим жуда ажойиб ўтган. Ўнга яқин тенгдошларим билан бир хонада турардик. Ўқишга бирга тайёрланганмиз. Ўшанда қизиқ бир одатимиз бор эди. Эрта ухлаб қолган боланинг юзига қора суриб қўярдик. Ўқитувчимизни ҳам бундан хабардор қилиб қўйганимиз учун, у "юзи қора" ўқувчига танбеҳ берарди. Табиийки, кўп ўқийдиган, изланувчан абитуриент ҳеч қачон вақтидан олдин ухлаб қолмайди.

Мен эса ухлаб қолмаслик (тўғрироғи, юзим қора бўлиб қолмаслиги) учун кўчага чиқиб кетардим. Кирганимда, доим бир бола (у жуда ялқов эди) юзига қора сурилган ҳолда ухлаб ётарди. Қизиги, у ўқишга кира олмади. Энг кеч ухлайдиган икки-уч бола талаба бўлди, холос.

Қисқаси, бу "одат" кўпчиликка фойда бўлди. Кейин ишондимки, интилган, ҳаракат қилган киши ҳеч кам бўлмас экан. Мен ҳам энди ўша тенгдошларимдай бўлишни ният қилганман.

Бу абитуриентнинг гапларида жон бор. Майли, сиз лоқайд, ўқишга хоҳиши йўқ тенгдошларингизнинг юзига қора суриб қўйманг. Фақат ўзингиз ҳам, дўстларингиз ҳам руҳан уйғоқ яшасангиз, бас. Лоқайдларнинг талабалikka даъвогарлик қилиши нақадар аянчли!.. Ишонамизки, азиз абитуриент, Сиз ундай эмассиз.

Бехзод ФАЗЛИДДИН

КИМ ТАЛАБА БЎЛАДИ?

риш эҳтимоли яқин бўлган олий даргоҳларни "қидиришади". Уларнинг фикрича, бундай жойларга ўқишга кириш анча осон бўлади. "Рақиблар" ҳам кам. Шунинг учун ҳам ҳужжат топшириш муддати туғашига икки-уч кун қолгунга қадар "кутиш" керак. Ана ундан кейин озроқ абитуриентлар "қадам ранжида қилган" (эҳтимол, улар ҳам ана шундайлар тоифасидандир) факультетларни "танлайдилар".

Лекин билим даражаси қониқарсиз бўлган абитуриентнинг талабалик бахтига эришиши амри маҳол. Борди-ю, омади кулиб, ўқишга кирган тақдирда ҳам, унга осон бўлмайди. Ўзинг қизиқмаган соҳа-

(аниқроғи, омади бир қулмаётган) абитуриентлар ҳам йўқ эмас.

Ўйлаймизки, билим даражаси юқори бўлган ёшлар, албатта, талаба бўлишади. Аммо озгина эътиборсизлик ва умидсизлик ҳам яхши оқибатларга олиб келмайди.

Лоқайд, ўзлаштириши сушт ўқувчининг талаба бўлиб қолиши эса онда-сонда учраб турадиган, қутилмаган бир ҳолат, холос.

Шу ўринда бир абитуриентнинг сўзлари ёдимизга тушади.

— Мана, уч йилдан бери ўқишга ҳужжат топшираман. Икки йил ўқишга кира олмадим. Менимча, бунга кўпроқ ўзим сабабчман, - дейди Алибек Эргашев. — Кўпроқ ўқишим

Kasb-hunar ta'limi

Жамият тараққиётини малакали мутахассислар белгилайди. Ҳар бир касб-қор соҳибининг билим ва кўникмаси, ўз вазифасига лаёқатини ана шу нуқтаи назар билан баҳолаш нечовлик муҳимлигини давр исбот этаётир. Содда қилиб айтганда, амалдордан тортиб ҳунармандгача соҳасининг билимдони бўлмас экан, ўзини ҳам, вақтини ҳам, элни, Ватанини ҳам алдаб яшайверади. Бугун таълим тизимига қўйилган энг катта талаблардан бири, ёш авлод шуурида ана шу иллатларнинг илдиз отишига изн бермаслик, виждони уйғоқ, маънавияти тоза, ўз истеъдодини, лаёқатини тўлиқ англай олган йигит-қизларни тарбиялашдир.

Навоий вилоятида бугун 23 та касб-ҳунар коллежлари ва 2 та академик лицейлар фаолият кўрсатмоқда. Бу муассасаларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш мақсадида 1998 йилдан 2004 йил июнига қадар жами 2 млрд. 395 миллион 731 минг сўмлик ўқув ва лаборатория жиҳозлари олинди. Шундан 257 миллион 293 минг сўмлиги Осиё Тараққиёт Банки, 36 миллион 755 минг сўмлиги Япония кредити, 633 миллион 426 минг сўмлиги Корея кредити, 1 млрд. 468 миллион 256 минг сўмлиги марказлашган ҳолда олингандир.

Шу йилнинг ўзида 106 миллион сўмлик ўқув-лаборатория ускуналари, замонавий техник воситалар ҳудуддаги ўқув масканларига тарқатилган. Жумладан, Корея ҳукумати кредити ҳисобидан 8 та ўқув юрти

тўлиқ, 3 таси қисман жиҳозланган. Япония Халқаро Ҳамкорлик банки кредити лойиҳасига киритилган Хатирчи «Агросервис» касб-ҳунар коллежида лаборатория ускуналари ва кичик цехларни ўрнатиш учун қўшимча бинолар қурилиши ва жиҳозларни қабул қилиб олиш бўйича тайёргарлик ишлари давом этмоқда.

Осиё Тараққиёт Банки томонидан бугунги кунда биринчи траншда 224 миллион 601 минг

асбоб-ускуналарни соз ва бутлигича сақлаш хусусида фикр юритмоқчимиз. Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг шу йилнинг 6 майидаги баённомасида ҳам муфассал тўхталиб ўтилган. Шу аснода Ўрта махсус касб-ҳунар таълими Маркази «Таълим муассасалари балансидаги мавжуд қийматликлардан самарали фойдаланиш ва сақлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги буйруғини ҳам қабул қилди. Демак, ҳукуматимиз раҳбарияти меъёрий ҳужжатлар орқали ҳам

ниши ва тузилиши учун жавобгар шахслар тайинланди...

Умумтаълим, умумкасбий ва махсус фанлар хоналари жиҳозлари махсус ажратилган жойларда ўқув дастурининг тегишли бўлимларига мос равишда уларнинг оғирликлари ҳамда габарит ўлчамларини эътиборга олган ҳолда жойлаштирилиши қатъий назоратга олинди.

Навоий қурилиш касб-ҳунар коллежида вилоятдаги барча академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари директорлари, бош ҳисобчилари, мутахассислари шахслари иштирокида

суммаси, санаси қабул қилган моддий жавобгар шахс имзоси билан тасдиқланган.

— Моддий қийматликларни ўз жавобгарлигида сақлаш ва фойдаланиш билан шугулланувчи шахсларни ишдан бўшаттиш, бошқа ишга ўтказиш вақтида мавжуд барча қийматликлар инвентаризация қилинади, яъни — қайта санокдан ўтказиб топшириш, қабул қилиш далолатномаси расмийлаштирилади ва раҳбар томонидан тасдиқланади, — деди академик лицейлар, касб-ҳунар коллежлари бинолари инфраструктураси ва ўқув-лаборатория жиҳозларини сақлаш, мақсадли фойдаланиш чораларини кучайтиришда раҳбарлар масъулиятини ошириш ҳақида маъруза қилар экан Б.Собиров.

Семинар давомида Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими Марказининг «Хорижий инвестиция кредитлари ва грантлари лойиҳаларига киритиш бўйича академик лицей ва касб-ҳунар коллежларини тиклаб олиш мезонлари ва тартиби тўғрисида» ҳамда «Давлат бюджети ва чет эл инвестиция лойиҳалари ҳисобини ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларига келтириладиган жиҳозларни сақлаш ва улардан самарали фойдаланиш тўғрисида»ги йўриқномалар қоидалари ҳақида ҳам фикрлар билдирди, имкониятлар ортидаги талаблар яна бир бора таъкидланди.

Ҳа, ҳар бир амалнинг сўроғи бор. Бу сўров бугун катта масъулият билан кун тартибига қўйилаётган жойларда ўз самарасини кўрсатмоқда.

Ойбуви ОЧИЛОВА,
«Ma'rifat»нинг
махсус мухбири

СЎРОҒИ БОР ҲАР БИР АМАЛНИНГ...

339 минг сўмлик жиҳозлар билим масканларига келтирилиб, ўқув жараёнида самарали фойдаланилмоқда.

Бу салмоқли рақамлар устида тўхташимизнинг боиси бор, албатта. Хўш, ҳукуматимиз раҳбарияти ривожланган мамлакатларнинг эътиборини қаратиб, ҳамкорликларни йўлга қўяр ва бу ришталар миллион-миллион сармояларга тақалар экан, яратилаётган имкониятларга ҳудуддаги муносабатлар қандай? Катта режалар, эзгу мақсадлар билан келтириладиган ўқув жиҳозларидан самарали, ўринли фойдаланиш алоҳида бир мавзу. Биз эса эътиборимизни ана шу қимматбахо

бу борадаги масъуллиқни талаб қилмоқда. Ҳудудда бунинг ижроси қандай кечмоқда?

— Агар таъбир жоиз бўлса, бугун соҳанинг қаддини тиклаш учун олинган қарзларни қайтариш авлодларимизнинг ҳам чекига тушади. Бу бизнинг масъулиятимизни янада ошириши шарт, — дейди Навоий вилоят ҳокимлиги ўрта махсус, касб-ҳунар таълими бошқармаси бошлиғи, техника фанлари номзоди Баҳодир Собиров. — Шу мақсадда ҳар бир таълим муассасаси раҳбарининг буйруғи билан фан хонаси, лаборатория, ўқув ишлаб чиқариш устахоналарида ўқув жиҳозлари ва техникаларнинг сақла-

«Таълим муассасалари балансидаги мавжуд қийматликлардан самарали фойдаланиш ва сақлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» мавзусида ташкил этилган услубий-амалий семинар кун тартибидан ҳам ана шу масала ўрин олди.

Тадбир иштирокчилари дастлаб коллежда бу борада олиб борилган амалий ишлар билан атрофлича танишдилар. Хоналардаги жиҳозларнинг жойлаштирилиши, моддий қийматликларга доир маълумотлар акс эттирилган махсус тахта кўпчиликнинг эътиборини тортди. Ундаги жиҳознинг қайси ташкилотдан олинганлиги, номи, сорти, миқдори, нархи,

ЭЗГУ НИЯТ
ЙЎЛИДА

Инсоннинг олтин қўллари қаттиқ ёғочдан турли ажойиб санъат асарларини яратади. Улардан таралган сеҳр, маъно-мазмун ҳар қандай томошабинни ҳам мафтун эта олади.

Жамшид Фоййпов ҳам ажойиб уста, ёғоч ўймаkori. У ёшлигидан ана шундай муҳитда вояга етди. Отаси Нигмат Ибрагимов Ўзбекистонда хизмат кўрсатган уста, онаси Муҳаррам Ибрагимова "Шухрат" медали-совриндори. Оиладдаги халқ хунармандчилигига бўлган чексиз иштиёқ, муҳаббат Жамшидни ҳам ўзининг сеҳрли оламига тортди. Махсус санъат мактабини битиргач, Камолдин Бехзод номидаги Миллий rassomчилик ва дизайн институтининг санъатшunosлик факультетига ўқишга кирди. У яратган турли қутчалар, эшик, панжаралар, олти-саккиз қиррали ўйма стол-стулар, ёғоч пиёдалар, умуман, етмишдан ортиқ санъат асарлари кишини ҳайратда қолдиради. Жамшид ушбу ишларини яратишда кўпроқ ўзимизнинг маҳаллий ёғоч ҳисобланмиш ёнғоқ, ўрик, нок, қайрағоч, чинор дарахтларидан фойдаланади.

Бу ишларда елим асло ишлатилмайди. Ёш устанинг ажойиб, бетакрор асарлари Ўзбекистондан ташқари АҚШ, Германия, Франция, Япония, Индонезия, Малайзия, Туркия, Италия каби мамлакатларнинг кўргазмаларида намойиш этилган. Жамшид Фоййпов "Ташаббус", "Энг яхши хунарманд" танловлари ғолиби, Миср марказидан берилган фахрий ёрлиқлар соҳибидир.

Дилафрўз
КУРБОНОВА

**Қутлуг' Башар табиъ
нозик мусаввирдир,
У яшаган дунё номи:
тасаввурдир.**

**Бехзодми у, Музах-
ҳибми бу замонда?
Йўк, у Моний! Санъ-
ат деган хуш жаҳонда!**

Яна юртга баҳор келди, у севган баҳор. Ҳар йили у йилнинг бу келинчак фаслини болаларча қувониб қарши олар, мўъжизакор фаслнинг ҳар бир сеҳридан ҳайратга тушар, атрофидаги ҳар бир дарахт шохларига, новдаларда эндигина ниш ураётган куртларга, япроқ ва гулларга суқланиб қараганида ҳаёт, тирикликни сезувчан кўзлари янада тиниклашиб, порлаб кетарди. Гоҳида санъаткорлиги, rassomлик қони тугиб кетиб, дарахт барглари яшилгининг бир-бирини фарқ қилишига эътиборини қаратарди. Ўрик, гилос, олча, тут, терак, чинор барглари олисдан, умуман, яхши кўрингани билан яқиндан қараганда бир-бирини тубдан фарқ қиларди.

Гоҳо у кўпқаватли уйдаги хонадони айвонидан кўриниб турадиган оқ қалпокли Чотқол тоғ тизмаларига ўйчан термулиб қолар, узок ёшликда қолган болалик йилларини эслади.

Худди ана шундай тоғлар у туғилиб ўсган Олмаота вилоятидаги Малаоқсув қишлоғини ўраб олганди. Тоғдаги ҳар бир гиёҳ, гул, тоғ сўкмоқлари, булоқлар унга таниш эди. Тенгқур ўртоқлари билан кўй-қўзиларни боқиб, кечқурун сурувни уйга қайтариб келарди, ҳар доим уни муштипар онаси кутиб олар, меҳнаткаш, чаққон ўғлини бағрига босарди. Ҳа, булар олис болалик хотиралари...

Бу сўзлар ёрдамида суратини баҳоли қудрат чизмоқчи бўлаётган бу одам — Ўзбекистон халқ rassomi, Республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ўзбекистон Республикаси Бадий академиясининг академиги Қутлуг' Башаровдир. Афсуски, табиат ошиғи бўлган, ҳаётни севувчан, камтарин инсонни эндиликда орамызда йўқ дейишга тил бормаиди.

Қутлуг' Башаров... бу исм-шарифни у таҳаллус учун танламаган, аслида шундай. Башар аканинг қутлуг', севиқли ўғли. Халқимиз бекорга "Яхши ниёт — ярим давлат" деймайди: кейинчалик Қутлуг' фақатгина бир оиланинг эмас, балки улкан бир халқнинг, элнинг Қутлуг' фарзандига айланди. Албатта, у бунга осонлик билан эришган эмас. Отаси Шарқ шеъриятининг, мусикасининг шайдоси ва билимдони эди. У танбурда инсон қалбини титратувчи, жунбушга солувчи куйлар чалар, араб ёзувида жуда чиройли ёзарди. Қутлуг' отасидан кўп нарсаларни ўрганди, айниқса, отасининг араб ҳарфларини санъаткорона битиши уни ўзига кўпроқ тортарди. У мактабда деворий газеталарни безар, ҳар қандай портретдан худди ўзидагидек нусха кўчира оларди. Шунинг учун ҳам ўқитувчилари келажакда

ундан rassom чиқишига ҳеч бир шубҳа қилмасди. Ўрта мактабни тугатиб, Қутлуг' таҳсилни Тошкентдаги Беньков номидаги rassomлик ўқув юртида давом эттиради. Бу йиллар унинг ҳаётида ўқув, ўрганишлар, ҳаётда тобланишлар даври бўлди. Ҳарбий хизматга қақрилганда ҳам ҳарбий қисм клубида безакчи rassom бўлиб хизмат қилди. Унинг ҳарбий қисмда хурмати баланд эди, бировнинг кўнглини қолдирмас, илтимос қилган аскар ва зобитларнинг портретларини оддийгина қоғозга айнан ўзига ўхшатиб эсдалик учун чизиб берарди. Ҳарбий хизматдан сўнг у Тошкентдаги қатор нашриётларда китоб безовчи график rassom сифатида фаолият кўрсатди.

1957 йилда республиканинг машхур график rassomi Искандар Икро-

"Менинг аждодларим" туркумидаги "Спитамен", "Алпомиш", "Жалолдин Мангуберди" асарлари rassom ижодини янада юксакликка кўтарди. Бу туркум асарларида озодликка интилувчи халқ руҳи, жасорати, қахрамонлиги яққол ўз аксини топади.

— Мен кучли одамларнинг характерини, уларнинг интилишларини кескин ҳаракатда, кураш жараёнида ёритишга ҳаракат қиламан, — деган эди у бир суҳбатимизда. Бу жиҳатдан олиб қараганда, айниқса, унинг "Жанг" тасвири полотноси ҳеч қимми беварқ қолдирмайди. Бу суратдаги отлар ҳам ўз суворий жангчилари каби ўзига хос характерини билан чизилган. "Жанг" манзарасини кўрган киши қулукларига қиличлар жаранги, отлар кишнаши ва улар туғининг дупури шундоқ-

Алишер Навоийга бағишлаб "Алишер Навоий ҳаёти", "Навоий ва мусиқа", "Навоий ва гул", "Навоий сафарда", "Навоий ва Жомий", "Навоий ва Гули" картиналарини яратди.

Халқимизнинг севиқли шоираси Нодира юбилейи йилида Қутлуг' ака шоирага бағишлаб "Баҳор", "Бахт" картиналарини алоҳида бир меҳр билан чизди. Шунингдек, унинг мўйқаламига мансуб "Зебунисо", "Шаҳобиддин Абул Карим ўғли", "Юсуфий", "Навоий", "Ибн Сино", "Мирёқубов", "Аёл" портретларида инсонлар юзидаги нур, фикрий теранлик, ўзига хослик акс этиб туради.

Қутлуг' Башаров манзара жанрида ҳам баракали меҳнат қилди. У чизган манзараларда романтик руҳ ҳаёттилик билан уйғунлашиб кетган. Бундай асарлар жумласига

БАШАРНИНГ ҚУТЛУҒ

ЎҒЛИ

мов ёш rassom Қутлуг' Башаров ишлари билан танишиб, ёш rassom истеъдодига қойил қолди ва уни ўша вақтда ўзи раислик қилаётган Ўзбекистон rassomлар уюшмасига аъзо бўлишга ундади, лекин Қутлуг' ҳали ўзини бундай баобру уюшма аъзолигига киришга лойиқ санамасди. Ижодий меҳнатда тобланган Қутлуг' Башаров уч йилдан сўнг ана шу уюшма аъзолигига қабул қилинди.

Қутлуг' Башаров rassomчилик санъатининг барча соҳаларида ўз маҳоратини намойён қилган санъаткордир, бундай сирқирра иждоқор республикамизда камдан-кам топилади. У яратган манзара ва портретлар, натюрморт ва минатюралар, тарихий воқеалар тасвири дейсизми, уларнинг барча-барчасида миллий руҳ шундай уфуриб туради. Албатта, унга Қутлуг' Башаров осонликча эришган эмас, у энг аввало одамлар турмуш тарзини яхши биларди, қўлга олинган мавзунини чуқур ўрганади, сўнгра уларга бор юрак билан истеъдод жилосини берарди.

Тасвирий санъатдаги юксаклик Республикамиз муस्ताқиллиги йилларида ўзининг бор бўй-басти билан намойён бўлди. Айниқса, унинг бу йиллар ичида яратган "Буюк ипак йўли" туркумига кирувчи — "Кўчманчилар", "Ҳарбий сабоқ", "Жанг", "Ов",

қина эшитилиб тургандек бўлади. Жанг манзарасида одамлар юзидаги шиддаткорлик, ғалабага бўлган интилиш улар минган отларга ҳам кўчган, ҳар бир жангчи ва от ҳаракатида уйғунлик мавжуд, ғалабага бўлган талпиниш мавжуд. Картинадаги ҳар бир отнинг туриши, оёқ ҳаракатлари ҳам турлича. Кескин бир вазиятда кескин характерлар ярқ этиб очилган.

Ўзбекистоннинг буюқ тарихий шахсларидан Спитамен образи ов манзараси орқали тасвирланган. Спитамен ўзининг содиқ йўлдоши сиртлон билан ов қилмоқда. Александр Македонский лашкарларига кескин зарбалар берган халқ қахрамони, озодлик курашчиси Спитамен образи ёрқин, эсда қоларли тарзда яратилган.

Шарқ мавзуси ҳамisha Қутлуг' Башаров ижодининг қоқ марказида турган, у яратган картиналарда шарқ нафаси уфуриб туради. Бунинг учун у қадим Шарқ халқлари урф-одатларини, яшаш тарзини, кийинишини, тақинчоқ ва қурулларини чуқур ўрганди. Қутлуг' ака буюқ Алишер Навоий ғазалларини, дostonларини севар, улардан ўзига керакли rassomона чизгилар топарди. Шунинг учун ҳам унинг буюқ Навоийга бағишланган асарлари ўзига хослиги билан алоҳида ажралиб туради. У

"Олтин куз", "Бухоро манзаралари", "Бухоро оқшоми", "Тераклар", "Чўпон ўтовда", "Қария" асарларини киритиш мумкин.

"Қария" асарида фалсафийлик кучли, ҳаёт билан хайрлашиб кетаётган чолнинг ортида осмонга бўй чўзган адл тераклар қолмоқда. Улар чолнинг ҳаётни меваси, умр тугаб бормоқда, бора-бора тераклар ҳам кичрайиб бораверади. Ушбу манзарада Қутлуг' ака худди ўз ҳаёт йўлини акс эттиргандек туюлади.

Қутлуг' ака умри бўйи тимимсиз меҳнат қилди, юзлаб китобларга жон бағишлаб, уларга жило берди, у матбаачилик санъатини мифидан-сиригача яхши биларди, rassom бегаган китоблар бугун ҳам ўқувчилар ўртасида қўлма-қўл юради. Бундай асарлар жумласига Р.Киплингнинг "Маугли"сини, "Кашмир кўшиғи", "Алишер Навоий ҳаёти", "Хамза", "Нодирабегим" ҳамда каммина асарларига чизилган суратларни эслаш мумкин.

Бул фақир Қутлуг' Башаров билан 1970 йилларнинг бошидан буюн ижодий ҳамкорлик қилдик. Бир суҳбатда улуг' адибимиз Шароф Рашидов: "Сизнинг китобларингизни Қутлуг' Башаров безасин, у жуда яхши rassom, менга афсонавий мусаввир Монийни эслайти", деб қолдилар. Шундан бери ўтган вақт мобайни-

Xotira

да йигирмадан ортиқ китобимни Қутлуг' ака меҳр билан бегади. Айниқса, истиқлол йилларида у "Янги Хамса", "Ўзбекинома", "Навоий Ватани", "Ҳаёт маҳзани" ёхуд "Ярим аср девони" сайланма асарларимга сидқидилдан зийнат берди.

Қутлуг' Башар — давримизнинг Бехзоди, Иждода тоғ йиқди — Замон Фарҳоди. Мўйқалам соҳибин кўллади худо, Минг йиллар кадрлар Ўзбек авлоди.

Ўттиз йил иждодий ҳамкорлик қилдик, Меҳримиз аямай дўст-ёрлик қилдик. Оға-ини бўлиб шоиру rassom, Садоқат боғида дилдорлик қилдик.

Иждодий дўстликдан бўлсин деб ёдгор, Не китоб яратдик икки фидоқор: Бири — Қутлуг' Башар, бири — бул фақир, Шоиру мусаввир ҳамдаму ҳамкор.

Қутлуг' ака ўзидан ёрқин из қолдирди, турмуш ўртоғи Фароғат опа билан тўрт фарзандни элга муносиб қилиб тарбиялади. М.Уйғур номидаги санъат институтида юзлаб шогирдларни тарбиялади. Қутлуг' аканинг қизлари Фирюза, Лайло ва Зиёда оталари бошлаган ишни давом эттиришмоқда.

Санъаткор халқи ширин сўзнинг гадоси, лекин ҳаёт Қутлуг' акани шунчалик ардоқлагани, шон-шухрат ато этгани ҳолда унга бир аччиқ сўзини айтди. Улуғ санъаткор ишнини муносиб давом эттириб, rassomлик ижоди эндигина ярақлаб кўриниб келаётган ёлғиз ўғли Жонпўлат вафот этди. Бу ҳаётни севиб ардоқлаган, уни асарларида куйлаган Қутлуг' акага жуда қаттиқ таъсир қилди. Кўчаларни тўлдириб юрган Қутлуг' ака хонашини бўлиб қолди, бора-бора тўшаққа миҳланиб қолди.

Ўғил доғи олиб кетди Қутлуг'ни, Мусаввирлар ичра азиз, улуг'ни. Қисматда барини кўрди Башар, Ёндира олмади кул билан чўғни.

Қутлуг' Башаров бошлаган ишларни бугунги кунда унинг қизлари давом эттирмоқда, кейинчалик неваралари ҳам давом эттирса, ажаб эмас. Ҳаёт давом этаверади. Ҳаёт бардавомдир!

Ҳаёт бардавомдир — ҳаёт абадий, Одамзод бор экан — баёт абадий. Қутлуг' Башар Моний авлоди экан, Санъаткор ўлмайдир, Барот, абадий! Барот БОЙҚОБИЛОВ, Ўзбекистон халқ шоири, Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофоти соҳибидир.

Сабоҳат ёшлигидан жуда зийрак, илмга чанқоқ, серғайрат ва тиришқоқ қиз эди. Бошланғич синфда ўқиб юрган кезларидаёқ устозларининг меҳрини, ота-онанинг ишончини қозонишга ҳаракат қиларди. У устозларининг жон куйдириб қизиқарли дарс ўтишларини, мазмунли, маъноли сўзлашларини тинглаб, гоҳида унинг устозини юқори синф ўқувчилари, маҳалладошлари ҳам «азиз устоз, яхши муаллим» - деб ҳурмат билан тилга олишларини кузатиб, бир кун

университетининг филология факультети кечки бўлимига ҳужжатларини топширди. «Интиланга толе ёр», деганларидек, у кечкида ўқиб, ўзи битирган, яъни Тошкент шаҳар Собир Раҳимов туманидаги 1-мактабда ўз устозлари билан ҳамфикр, ҳамнафас бўлиб ишлаб бошлади. Ўқитувчи бўлиб ишлаш жараёнида ҳам кўплаб тадбир ва танловларда иштирок этди. Мутафаккир Алишер Навоий таваллудининг 525 йиллигида Иззат Султоннинг «Навоий» драмасыдаги Гули ролини ижро

шнинг ташаббуси билан кўзга кўринадиган ишлар амалга оширилди. Сабоҳат опа «Ватан менга нима берди, деб эмас, балки мен мустақил Ватанимнинг ривожланишига, мустақиллигимизнинг янада мустаҳкам бўлишига ўз ҳиссамни қўшарманми», деган ўй билан яшайдиган инсонлар сирасига кирилади. Бу ижодкор аёлнинг «Мактабларда миллий байрамларни ўтказиш» бўйича методик қўлланмаси ҳам чоп этилган. Семинарларда ноанъанавий

макташ, фидойи ўқитувчиси Баҳоқир Умаровнинг суюкли рафиқаси, қўли гул, билимли, меҳнаткаш, беш фарзанднинг меҳрибон онажониси, шириндан-ширин тўрт набиранинг дилкаш бувижониси, юзлаб шоғирларнинг ҳурматли устози Сабоҳат Умарова туман халқ таълими бўлимининг методик бўлим мудури лавозимида иш олиб бормоқда.

Сабоҳат Умаровнинг ишбилармонлиги, ташаббускорлиги, билимдонлиги, эзгу фазилатлари ҳақида кўпчилик устоз-

лар мадҳи» номли шеър ҳақи-ҳамон ёдимда. Шунчалик хотирамизга жойлаб қўярди.

Умида Муҳитдинова, она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси:

—Сабоҳат опани 14 йилдан бери биларман. У киши билан тумандаги она тили ва адабиёт услуб бирлашмасида раҳбар бўлиб ишлаётган вақтида таълимни таълимчи бўлиб ишлаганман. Ўша вақтда ҳам серғайрат, янгилек яратувчан эди. Туман миқёсида ўтказилган тадбирларнинг асосий ташкилотчиси, ташаббускори десам, муболаға бўлмайди.

Ҳабиба Азаматова, она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси:

— У кишини биринчи бор кўрганимдаёқ менда меҳрибон, фидойи, ҳалол инсон сифатида таассурот қолдирган. Шунинг учун бўлса керак, кўпгина ишларимни у киши билан маслаҳатлашиб қилишга ҳаракат қиларман.

Ҳа, азизлар! «Яхшининг яхшилигини айтсанг, қадрини ошадди», дейдилар. Устоз ҳам эъзозга лойиқ зот. Уларнинг машаққатли меҳнатини унутмайлик. Шундагина уларнинг ўз касбига бўлган меҳри ортиши, шубҳасиз, устозларнинг Сабоҳат Умарова ҳақидаги илиқ фикрларини тинглаб, менинг ҳам дилимда «Қани, устозимдек устоз бўлсам», деган истак туйилади.

**Адиба МИРЗАЕВА,
Собир Раҳимов туманидаги
234-мактаб ўқитувчиси**

БОЛАЛИКДАГИ ОРЗУ

келиб устозидек бўлишни орзу қиларди.

Умр — оқар дарё. У мустақил ҳаётга қадам қўйиш арасида меҳрибон синфдошлари билан суҳбатлашиб, орзусини айтиди: «Мен ўқитувчиликни болаликдан орзу қилганман. Биласизлар-ку, болаларни жонимдан ортиқ кўраман. Улар билан бир умр бирга ишлашни ўзимга бахт деб биларман». Шу заҳоти ҳаёлидан мактаб раҳбари Манзура опанинг «Сен бундан эйлайсан» дегандек кулиб қараб туришлари ўтдию, «Қанийди, улар ўйлагандек устоз бўлсам», дея орзу қилди.

У шундай орзу-истаклар қуршовида Тошкент давлат

этанга, ҳаттоки ўша образдаги сўзлар ва ҳаракатлар шу вақтгача у кишининг ҳаётида мўҳим ўрин тутганганини ўзгача ифтихор билан шоғирларига сўзлаб беради...

Сабоҳат опа дарс ўтишда қўллайдиган янгидан-янги методлари, интилувчан, изланувчанлиги, ижодкорлиги тезда оғизга тушди ва Собир Раҳимов туман халқ таълими бўлимига она тили ва адабиёт фани методисти этиб ишга тайинланди... Шундан сўнг туманда ва мактабларда ўтказиладиган тадбирлар ҳамда танловларни, семинарларни ўтказиш тартиби тубдан ўзгарди. Қолаверса, таълим тизими соҳасида у ки-

усудда очик дарс ташкил этиётган ўқитувчилар у кишидан маслаҳат олгани ёнига келганда, очик чеҳра билан кутиб олиб, керакли маслаҳатлар ҳамда ҳозирги замонавий педагогик технология асосида методик тавсиялар берар экан, гап орасида шундай дейди: «Бир соатлик яхши дарс — йирик бир асардир. Сиз ўтаётган ҳар бир дарсингизни шундай чиройли, мазмунли ташкил этингини, бу дарс ўқувчи қалбига муҳрланиб, гўзал фикрлар улар хотирасида сақланиб қолсин».

Ҳозирги кунда 261-мактабнинг заҳ-

лар тўлқинланиб, фахрланиб сўзлайдилар.

Мавлуда Ботирова, 224-мактабнинг физика фани ўқитувчиси:

—Сабоҳат опа бизга ёшликдан сабоқ берган азиз устозимиз. Биз у кишидан кўп илм сирларини ўргандик. Биронбир байрам бўлиб қолса бас, синфимиз билан қатнашардик. Устоз биримизнинг сочимизни тараб, биримизнинг кийимларимизни ювиб, дазмоллаб, биримизни шоира, яна биримизни раққоса қилиб қўярди. 7-синфи-

мизда ёд олдириган «Она»

«O'qituvchim — faxrim» tanloviga

Кизларим Тошкент шаҳар Мирзо манидаги 121-ди. Она бўлгач, мактабдаги ҳаёти билан қизиқасиз ва ўқитувчилари билан мунтазам алоқада бўласиз экан. Тўғриси айтганда, шу мактабнинг она тили ва адабиёт ўқитувчиси, Халқ таълими аълочиси Раъно Анорбоева билан кизларим туфайли юзмаюз бўлиш шарафига эришдим. Аммо унганча икки йиллар чамаси Раънохонни гойибона билганман ва ич-ичимдан ҳурмат қилганман. Мендаги ўзим кўрмаган, билмаган инсонга бундай илиқ муносабат, аввало, кизларимнинг она тили ва адабиёт дарсларига тайёрларлик кўришидан ва бу фанга нисбатан алоҳида ҳурмат ҳамда эътибор билан қарашидан пайдо бўлганди. Кизларим бу ўқитувчи ҳақида нуқул «Раъно опа ундоқ дедилар, Раъно опа мундоқ дедилар» дея алоҳида гапиришарди ва унинг ҳар бир сўзини ўзларича фақат ҳақ гапирардилар.

ҳида самимият билан гапга йўлардилар. Шу боис ҳар гал ота-оналар мажлисига борганимда синф раҳбарлардан куйидаги қарз гапларни етказиб қўйишни сўраганим: «Раънохонга шунинг айтишнинг, биз ундан дарсни чиройли ўтгани ва фарзандларимизни масъулиятга ўргатгани учун мингдан-миг миннатдоримиз». Аммо ҳар гал шу гапни мен айтмасам, бошқа ота-оналар, албатта, айтарди. Чунки, у барча ўқувчилар билан бирдек меҳрибон ва мулозаматли эди. Хуллас, мени ўзига оҳанрабодек тортган ўқитувчининг ўз ҳаёти йўли борасида сўраганимда, у куйидагиларни гапириб берди.

БЕҒУБОР ҚАЛБЛАР МАКОНИ

Мен ҳам ота-онамнинг эрка-ю арзанда фарзанди бўлиб дунёга келганман. Иسمى раҳматли амакам — ёзувчи Суннатилла Анорбоев «Меҳробдан чаён»даги Раънога ҳавас қилиб қўйган. Маъноси оч сариқ рангли атиргул экан. Нима ҳам дердим, болалигим худди бошқаларникидек бир маромда ўтди. Дўхтирни кўрсам, шифокор, ёзувчини кўрсам, адиба бўларман, дея орзу қилардим. Бироқ бошланғич синфга бордим биринчи ўқитувчим — 17 ёшга тўлган ювошига гўзал қиз Кундузхон Тошқўзиёвани ниҳоят даражада ёқтириб қолдим. Уни бирор маротаба ҳам тунд қиёфада кўрмаганман. У ҳаммиса кулиб турар эди.

Шундан сўнг мактабдан келдим дегунча, кўча боласи, ўртоғу дугоналаримни йиғиб, «малим-малим» ўйнайдиган бўлдим. Мен ўзимча берилиб Кундуз опамга тақлид қилар эдим. Ҳатто сазамни синдирмайдиган раҳматли дадам кўчада доскага ясаб берди. Ўшанда дадажонимнинг «Бу Раъно қизимда ўқитувчиликнинг тугма таланти бор» деганларини бот-бот эслайман. Шундай қилиб, ўрта мактабни тугатиб, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика институти (ҳозир университет)га ўқишга кирдим.

«ДАРСИНГИЗГА КИРАЙЛИК»

Мендан кўпинча илтимос қилишади: — Дарсингизга кириб ўтирайлик!

«СИЗНИНГ ЎҚУВЧИНГИЗ БЎЛИШ — БАХТ»

Мана, сиз ҳам шунинг хоҳлаясиз. Ҳатто, мактабдаги бошқа фан ўқитувчилари ҳам негадир машғулотларимга қатнашишга кизиқадилар.

Математика ўқитувчиси Гулбаҳоқорхон ҳам дарсимга кириб ўтиришни хуш кўради.

— Сизнинг ўқувчингиз бўлиш катта бахт! Улар сизни нақадар жонкулоқлари илагингизларини, гапингизни икки қилмасликларини энди тушундим. Равон, бир маромдаги нутқингиз ҳаммани ўзига маҳлиё этади, тингловчининг фикр-ўйини бир нуқтага жамлайди. Сўзларингиз онг-шурга осонгина жойланади. Менинг қанчаллик катта озуқа олганимни билсангиз эди, — дея узоқ таъриф беради Гулбаҳоқорхон. Ҳамкасбларимнинг шу тарздаги гапларини эшитар эканман, қандай касбда ёки соҳада бўлманг, бари-бир ўз она тилимиз ва адабиётимиз қирралари ҳаммага ҳам жозибадор туюлса керак, деган ўйга борарман.

География ўқитувчиси Дилхуморхон эса, дарсимдан «ором» олармиш. У қайси бир дарсимга кирганини шундоқ тасвирлайди:

— Дарсда эмас, гўё суд жараёнида ўтиргандек ҳис этдим ўзимни. «Кутлуг қон»қаҳрамонларини «оқловчи ва қораловчи»ларингиз (булар ўқувчилар) сарагини саракка, пучагини пучакка ажратиб ташлашди-ку...

Дилхуморнинг таажжубга тушишига асос бор, албатта. Бундан 20-30 йил олдинги дарсликлар ҳозирги мактаб дастуридан кескин фарқ қилади. Айни пайтда бадий адабиётдаги аксарият ижобий ва салбий фикрларга мулоқат бошқача, бугунги кун нафасини ҳис қилган ҳолда (тескари) жавоб беришга тўғри келади. Қолаверса, уларни сифатлаш, муҳокама қилиш фақат ўқувчининггина эркин фикрига, ҳукмига ҳавола.

ЭЗГУЛИК УРУҒИ КИТОБДА

Ўқувчи бадий китобларни қандай ва қачон ўқийди? Дарсдан сўнгми, таътилда-

дан китоб совға қилишсин. Кўшимча дарсда менга гапириб берасизлар. Тўғри-да, «Зумрад ва Қиммат», «Золушка», «Буратино»ларни айни пайтда ўқимаса, улғайганда ўқиганининг не маъноси бор.

Ёзги таътилга чиқишидан олдин ўқувчиларимга бир талай адабиётлар рўйхатини берарман. Ўша адабиётларнинг аксарияти дарсликлар парча ҳолида келтирилган. Агар ўқувчи асарлар билан олдиндан, ўша мавзуга келгунча таниш бўлса, дарсимиз янаям мароқли ва мазмунли ўтади. Чунки, дунёдаги барча эзгуликлар уруғи фақат китобдадир.

РАҲМАТНИ КЕЙИН АЙТИШАДИ...

Гап мураббийга меҳр ҳақида кетар экан, ҳамкасбларим қизиқиб сўрашади:

— Нега паст баҳо қўйган ўқувчингиз ҳам сизни ҳурмат қилади?

Тушунмайман, демак, меҳр қозониш учун баҳони аямаслик керак эканми? Агар шундай бўлса, бу йўл билан ҳеч қачон ўқувчи меҳрини қозониб бўлмайди. Менимча, ўқитувчи ўқувчи қалбини тўла тушуниб етиши ва шунга кўра муомала қилиши даркор. Масалан, доим дарсни ўзлаштириб келадиган ўқувчи бугун негадир мум тишлаб ўтирибди. Ўша заҳоти қоникарсиз баҳо қўйилса, бу унга ўлганнинг устига тепгандай шафқатсиз зарба бериши мумкин. Чунки ўша ўқувчининг уйида нохуш воқеа рўй бергандир, балки дарс тайёрлашга имконият топа олмагандир. Ёки дарсни ўзлаштирган жавоб беришга кайфияти йўқдир. Шунинг учун бундай ўқувчиларни дарсдан сўнг секингина қақибди, кўнгил сўрайман. Агар сабаби дангасалик бўлса, кўшимча, соддароқ вазибалар берарман ва алоҳида назоратга оларман.

Ўзининг чорак асрдан зиёда педагогик қобилияти билан ўқувчиларга катта бойлик — нур ва зиё улашган Раънохон билан суҳбатимиз узоқ давом этди. Шу аснода менга аён бўлдики, Раънохон ҳам оила, ҳам ижодни бирдек обоҳ этган, ана шу икки машаққатнинг ҳузурли азобини тотиб, ҳаётдан буюк маъно, мазмун излаб яшаётган ибратли аёлларимиздан бири.

**Сабоҳат НОРБЎТАЕВА,
журналист**

XX asrning 20-30-yillarida mash'um qatag'on siyosati oqibatida begunoh qurbon bo'lgan ziyolilardan biri taniqli turkshunos olim Hoлид Саид Хўжаевдир.

Холид Саид Хўжаев 1888 йилда ҳозирги Тошкент вилояти Бўстонлиқ туманидаги Қўшқўрғон қишлоғида саводхон оилада таваллуд топади. У аввал шу ердаги эски усул мактабида саводини чиқаради. Сўнг Тошкентга келиб, мадрасада ўқий бошлайди, бу ердаги замонавий янги усулдаги мактаблар ҳаёти, Туркистонда ҳамда унинг ташқарисида чиқаётган янги матбуот ва адабиётлар билан танишади. Мадраса таълими уни етарлича қаноатлантормагач, хорижга кетиб, 1914-1918 йилларда Туркияда Истанбул университетининг тарих-филология факультетига ўқийди. 1918 йили ватанига қайтади. Бу ерда бироз тургач, Озарбойжонга кетиб, Ганжа шаҳридаги гимназияда туркий тиллардан сабоқ бера бошлайди. 1920 йилда Тошкентга қайтиб, ўзбек билим юртида (дорилмуаллимин)да ўзбек тили ва адабиётдан дарс беради. Лекин Тошкент ҳавоси ёқмай, соғлиги бироз ёмонлашади ва у 1922 йил яна Озарбойжонга қайтади. Шундан кейин Бокудаги турли олий ўқув ва илмий муассасаларида туркий халқлар тили ва адабиётдан сабоқ беради ҳамда илмий тадқиқотлар олиб боради.

1926—1934 йилларда Холид Саид Озарбойжон олий педагогика институти ва университетда туркий тиллар грамматикасини қиёсий ўрганиш бўйича маърузалар қилади. 1934 йил сентябрдан собиқ СССР Фанлар академияси Озарбойжон филиалининг тилшунослик бўлимида биринчи даражали илмий ходим бўлиб ишлайди. Шу йиллар ичида "Усмонли, ўзбек, қозоқ тилларининг қиёсий морфологияси" (Боку, 1926), "Озарбойжон мактаблари учун рус тили" (1934) илмий-педагогик асарларини яратади.

Холид Саид бир муддат Ўзбекистоннинг Озарбойжондаги маданий-маърифий алоқалар соҳасидаги вакили ҳам бўлиб ишлайди. Бу даврда шу ердаги турли педагогик ва санъат билим юртларида сабоқ олган ватандошлари Файзулла Султонов, Халима Носирова, Назира Алиева ва бошқаларни ҳам ўзбек тили ва адабиёти борасидаги билимларидан баҳраманд қилади. 1928 йилда машҳур ўзбек адиби Абдулла Қодирийнинг "Ўткан кунлар"ни озарбойжон тилига таржима қилади. Абдулла Қамчинбек билан унга каттагина сўзбоши ёзиб, Бокуда нашр ҳам эттиради. Сўзбошида улар Абдулла Қодирийнинг "Ўткан кунлар" тарихий романининг янги ўзбек адабиёти ва тили тарихидаги ўрни ва аҳамияти, асарнинг бадиий қимматига юксак баҳо бериб, шундай ёзадилар: "Ўзбек адабиёти тарихида ҳам биринчи ўлароқ ҳаётий бир тарихий роман ёзилиши билан ўзбек ижтимоий ҳаётида, ўзбек насрий адабиётида жонланиш орзуси туғилди, "Ўткан кунлар" ўзбек халқининг ўтмишини,

хонлар давридаги жоҳилона сиёсатини, халқнинг у фожеали даврларда чеккан азоб ва уқубатларини кўрсатган бир романдир. "Ўткан кунлар"нинг қиммати ўтмиш хонлар давридаги қонли фожеалар, ўринсиз бош олишлар, ҳокимият учун курашларни тасвирлаб беришдадир. Асар ўзбек адабиётининг биринчи романларидан ҳисобланади. Асарда бир тарафдан ўзбек ҳаёти, хотин-қизлар турмуши, уларнинг нозик табиатлари, севги-садоқатлари, ширин одатлари тасвирланган. Иккинчи тарафдан эса уларнинг оила ичидаги юриш-туришлари

фатой адабиётидан маърузалар", "Синтаксис ва услубият назарияси", "Туркистон тарихининг қисқача баёни", "Туркий адабиёт назарияси", "Туркистон тарихининг қисқача баёни" китоблари, Маҳмуд Кошғарийнинг "Девонул луғатит турк" асарининг озарбойжон тилига таржимаси каби ишлари муҳим илмий-амалий қимматга эга бўлиб, ўша даврдаёқ фақат Озарбойжондагина эмас, Ўрта Осиё, Қрим, Туркиядаги туркийшунос ва эроншунос олимлар томонидан ҳам илиқ кутиб олинган эди.

Афсуски, шунга қарамасдан, Бокуда ишлаб турган ўзбек туркийшунос олими Холид Саид Хўжаев 1937 йил 4 сентябрда Озарбойжон ички ишлар халқ комиссарлиги хавфсизлик хизмати ходимлари томонидан бехосдан қамоққа

ХУКМДАН ОЛДИН ОТИЛГАН ОЛИМ

ри нафис бир тарзда кўрсатилган.

Абдулла Қодирий ўзбекларнинг Мирзо Фаталиси (Охундов)дир. Бу роман Ўзбекистондаги ҳар бир саводхон китобхон томонидан севилиб-севилиб ўқилмоқдадир".

Холид Саид Озарбойжонда эски араб алифбосидан янги лотин алифбосига ўтиш даврида озарбойжон лингвистлари билан ҳамкорликда фаол иштирок этади. Ва бу борада янги алифбо комитетининг Оқонали ўғли, Жалил Муҳаммадқулизода, В.Хулуфли каби етакчилари билан бирга 1924 йил 7 сентябрдан 10 октябргача Москва, Қрим, Тошкент ва Ашхободда бўлиб, рус, қрим-татар, ўзбек, қозоқ ва туркман туркийшуносларининг бу борадаги фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашади. Кейинчалик бу учрашув ва мулоқот таъсирида туғилган фикр-мулоҳазаларини 1929 йилда Бокуда нашр этилган "Янги алифбо борасида эски хотираларим ва туйғуларим" китобида ҳам баён қилиб ўтади.

У 1935 йили декабрда машҳур қрим-татар туркийшунос олими, профессор Бекир Чўбонзода таклифи ва тавсияси асосида туркий тилшунослик масалаларига оид филология фанлари номзодлиги диссертациясини ёқлайди ва доцент унвонига эга бўлади.

Бундан ташқари, Холид Саид Хўжаев 20-30-йилларда Озарбойжоннинг қатор олий ўқув юртлари ва илмий текшириш институтларида ишлаган йилларида туркийшунослик ва форсий тилларни ўқитиш ҳамда уларнинг илмий-назарий муаммоларига оид ўқув қўлланмалари ва илмий асарлар яратди. Булар орасида, айниқса, унинг "Чи-

олинади ва унга советларга қарши бўлган аллақандай миллатчилик ташкилотининг аъзоси, чет эл мамлакатларининг биринчи жосуси ва пантуркист деган тухмат айблар қўйилади.

Орадан бир кун ўтгач, қамоқнинг эртасидаёқ Озарбойжон ички ишлар халқ комиссарлиги биринчи бўлимининг бошлиги Зиковнинг ўзи уни тергов қилиб, қўйилган мазкур айб бўйича саволларга жавоб беришга мажбурлайди.

1937 йил 4 сентябрдан ўша йилнинг 19 октябргача бўлган қарийб бир ярим ой тергов қийноқлари, руҳий ва жисмоний эзилишлар оқибатида унга қўйилаётган мазкур айбларни бўйнига олишга мажбур қиладилар. Ҳолдан тойган, эси-хушидан кетган Холид Саидга қисман айбдорман, дея имзо қўйдириб олишга эришадилар. Ва шунга асосланиб туриб, собиқ СССР Олий суди ҳарбий коллегиясининг 1937 йил 19 октябрда Боку шаҳридаги кўчма сессиянинг ёпиқ мажлисида ҳеч қандай гуноҳсиз Холид Саид Хўжаев тухмат айблар ёпиштирилган ҳолда олий жазога хукм этилади.

Афсуски, Холид Саид ҳақидаги бу суд ҳукми уни отувга хукм қилган 1937 йил 17 октябрдан салкам бир ҳафта бурун 1937 йил 13 октябрда Боку шаҳрида ижро этилиб, бу ҳақидаги қарор гайриқонуний равишда кейинчалик расмийлаштирилади.

Шундан кейин Холид Саид Хўжаевнинг оила аъзоларига ҳам таъқиб ва зуғум бошланади. Эндигина 35 ёшга кирган ёш рафиқаси Сорахоним 12 ёшли ёлғизгина қизи Бахиджо билан туну кун кўркувда яшайдилар. Ва эри отил-

Qatag'on qurbonlari

ган кун — 1937 йил 13 октябрда уни ҳам халқ душманининг хотини сифатида қамоққа олиб кетишади. 12 ёшли Бахиджо онасининг қариндошуруғлари қўлида дод-фарёд чекиб қолаверади. Қамоқда уни эрининг миллатчилик «кирдикор»ларини фош қилмаганликда айблаб, энди бу ҳақда кўрсатма беришини талаб қила бошлайдилар. Сорахоним бу ҳақда ҳеч нарса билмаслиги ва эшитмаганлигини қатъий туриб ҳимоя қила бошлайди. Охири тухмат, иғво иш беравермагач, ноилоҳ уни 1941 йил 15 майда тергов ва зиндон азобидан бўшатишади. Шундан кейин қарийб 1954 йил, Сталин шахси қоралангунча бўлган даврда эрининг тақдири ҳақида сўраб-суриштириш имконияти бўлмади. Бунинг устига эрининг Тошкент вилояти Қўшқўрғон қишлоғидаги қариндош-уруғлари — ака-укалари Аҳмаджон ва

ларида туркийшунослик бўйича ўқиган маърузалари, олиб борган тадқиқотларининг юқори илмий савияда бўлганлиги, унинг тил услубияти ва шарқ классик адабиётининг чуқур билимдони эканлиги, Усмонли маданиятига муҳлислиги эса фақат олимнинг Туркияда таҳсил кўрганлигининг таъсирида юзага келгани, унинг советларга қарши миллатчилик қарашларини билмаслиги, олимнинг ўта маданиятли зиёли бўлганлигини таъкидлайдилар.

Шундан кейин кўп ўтмай, 1956 йил 16 майда собиқ СССР Олий суди ҳарбий коллегияси бу масалани қайта кўриб, ўзининг 1937 йил 19 октябрдаги Холид Саид ҳақидаги ҳукмини асоссиз топиб, бекор қилади. Шунга қарамасдан собиқ СССР Фанлар академиясининг Озарбойжон филиалига қарашли бўлган тилшунослик институти биринчи даражали илмий ходими бўлиб келган Холид Саид Хўжаев расман оқлангандан кейин ҳам у ҳақда узоқ вақт матбуот жимликда бўлди. Ва фақатгина 1970 йилларга яқин Бокуда чиқиб турган "Советская тюркология" журналы у ҳақда мақола эълон қилади. Унда мақола муаллифи Холид Саид Хўжаевнинг умумтуркийшунослик илмига қўшган ўзига хос ҳиссаси ва бу борада қолдирган илмий меросининг қиммати ва аҳамияти ҳақида умумий маълумот беради. Шундан кейин Холид Саид таваллудининг 100 йиллиги муносабати билан Озарбойжон Фанлар академияси Тилшунослик институтида илмий кенгаш бўлиб ўтади. Унда Озарбойжон Фанлар академиясининг академиги, тилшунос олим Мамед Шералиев, муҳбир аъзо З.Будегова, профессор А.Абдуллаев ва бошқалар Холид Саид Хўжаев ҳаёти ва илмий-педагогик фаолияти, унинг Озарбойжон ва умумтуркийшунослик борасидаги ишларининг қиммати ҳақида самимий фикрлар баён қиладилар. Кўп ўтмай у ҳақда Ўзбекистон матбуотида ҳам мақолалар чоп этилади. Жумладан, Озарбойжон олими Аскар Қулиевнинг "Икки халқ фарзанди", ўзбек олимларидан Анвар Жабборовнинг "Холид Саид Хўжаев", Хайдарали Узоқовнинг "Гуноҳсиз отилган олим" мақолалари эълон қилинди. Уларда Холид Саид Хўжаевнинг умумтуркийшуносликдаги хизматлари билан бирга олимнинг номи абадийлаштириш, унинг тилшуносликка оид асарларини ватани Ўзбекистонга келтириш ва туғилган қишлоғи Тошкент вилояти Қўшқўрғон қишлоғидаги мактаб ва кўчалардан бирига унинг номи бериш керак, деган таклиф ва мулоҳазалар ҳам билдириб ўтилди.

Ўзбекистон мустақилликка эришгандан кейин Қўшқўрғон қишлоғида мактабга унинг номи берилди, унда олимнинг ҳаёти ва фаолиятини акс эттирувчи расм ва материаллар қўйилди.

ТУРКИЯ ЕВРОПА ИТТИФОҚИ САРИ

Туркия ташқи ишлар вазири Абдулло Гул мамлакатнинг Европа иттифоқига аъзо бўлиш йўлидаги ҳаракатлари беҳуда кетмаслиги кераклиги ҳақида гапириб ўтди. Унинг фикрича, Европа иттифоқи Туркияни ҳеч қандай талаб ва шартларсиз ўз сафига қўшиб олиши керак. Бироқ Европа иттифоқининг янги сайланган раҳбари Жозе Мануэл Баррозу бу борада ҳали қилинадиган ишлар

кўплигини таъкидлаб, барча Европа иттифоқи аъзолари бунга бирдек рози бўлишлари кераклигини билдирди. Яқин кунларда Францияда ушбу масалага доир референдум ўтказилиши иттифоқ раҳбарияти томонидан қўллаб-қувватланмоқда. Би-би-си мухбири Крис Моррининг айтишича, Европа иттифоқи аъзолари Туркия масаласида бир ёқадан бош чиқаришлари керак. Шу билан бирга Туркияга бўлган талаблар ўз кучини сақлаб қолади ва бу давлатдаги инсон ҳуқуқлари ҳамда демократия ривожини алоҳида эътиборга олинади. Иттифоқ раҳбарлари ўзларининг охириги ва аниқ қарорларини шу йилнинг декабрь ойида бўлиб ўтадиган саммитда айтиши кутилмоқда.

САМОЛЁТ УЧОЛМАЙ ҚОЛДИ

Россия президенти Владимир Путиннинг ИЛ-96-300 ПУ(М) (борт рақами RA-96016) русумли янги самолёти Лиссабон аэропорти "Портела де сакавем"дан учолмай ўз ҳаракатини тўхтатишга мажбур бўлди. Бунинг сабаби, самолёт двигателига кириб кетган қушлар, дея изоҳланмоқда. "Коммерсант" газетасининг ёзишича, Россия президентининг самолёти аэропортнинг учинчи йўлакчасидан осмонга кўтарилиш учун тезлигини ошираётганда бир гала каптарлар унинг йўлига гов бўлган. Камида битта қуш самолёт чап двигателининг ҳавони тўсувчи мосламасига кириб кетган. Натижада у ердан тутун чиқа бошлаган. Самолёт таъмир учун алоҳида майдончага олиб кетилган. Самолёт янги бўлганлиги учун синов учишларини амалга ошираётган эди. Президентнинг шахсан ўзи самолёт ичида бўлмаган.

Ушбу воқеа бир неча кун аввал содир бўлган бўлса-да, вазиятга аниқлик эндигина киритилмоқда. Аэропорт раҳбарияти бу борада ҳеч қандай ахборот бермаган. Воқеага аниқлик киритмоқчи бўлган журналистлар эса, самолётнинг эгаси бўлмиш (ДТК) "Россия" ахборот хизмати-га мурожаат қилишлари тавсия этилган. Ушбу компания ҳақиқатан ҳам самолёт бирмунча муаммоларга учрагани ҳақида ахборот берган.

"ҚОРА ОЛТИН"НИНГ НАРХИ ОШМОҚДА

Мексика кўрфазидида рўй берган табиий офатлар, жумладан, "Иван" тўфони нефть ишлаб чиқариш корхоналарининг ишида анчагина қийинчиликлар турдирган. Тўфон оқибатида ишлаб чиқарувчи 29 корхоналарнинг 29 фоизи ўз фаолиятини вақтинчалик тўхтатишга мажбур бўлган. Айни шу сабабли АҚШ кунига олинадиган 480 минг баррель нефтни камроқ қазиб олмақда. Бундан ташқари Нигериядаги нефтни қазиб олиш корхоналари ноаниқ сабабларга кўра тўхтаб қолган. Натижада Осиё биржаларида 1 баррель нефтининг нархи 50,28 долларни ташкил қилди. Бироқ ҳозирча Европада нефтининг нархини бирмунча тушириш ҳаракатлари ўз натижасини берди. Лондондаги биржада "Бренд" нефтининг 1 баррели 39 сентга арзонлашган ва 45,8 доллар нуқтасида тўхтаган.

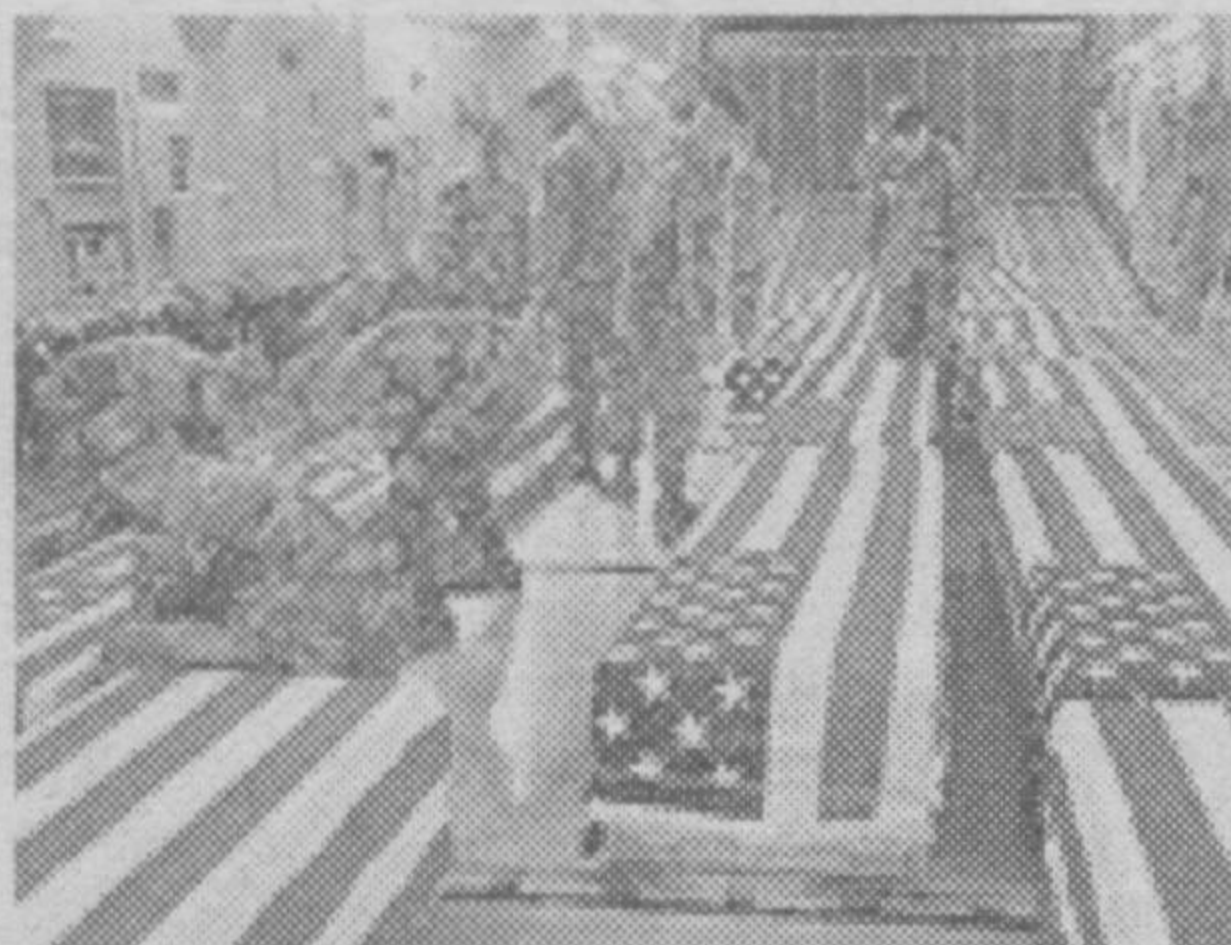
Интернет манбалари асосида Сарвар САЙЁР ўғли тайёрлади.

ИРОҚ: ВАЗИЯТ ҲАМОН ЮМШАМАЯПТИ

Ироқда вазият тобора қийинлашиб бормоқда. Охириги маълумотларга қараганда, пойтахт Бағдод ва Мосулда кучли портлашлар содир этилган. Бағдоддаги АҚШ қўшинлари жойлашган ҳудуд яқинида машина портлаган, унинг оқибатида саккиз киши ҳалок бўлган, кўплаб одам тан жароҳати олганлиги айтилмоқда. Яшил ҳудуд деб аталувчи бу жойда Ироқ муваққат ҳукумати маъмурияти ҳамда АҚШ ва Британия элчихоналари ҳам жойлашган. Яшил зона яқинидаги ҳодисадан бир соат ўтиб, Бағдоддаги Саудин кўча-

сининг гаровдаги ишчилари Муҳаммад Хусайн ва Марван Касарларнинг оила аъзолари билан биргаликда Ливан Ташқи ишлар вазирлиги расмийлари билан учрашганини маълум қилди.

сида портлаш юз берди. Ҳозирча унинг сабаблари аниқ эмас. Мосулда эса, полиция маҳаллий мактаблардан бири ёнида машина портлаб кетганини маълум қилди. АҚШ ҳарбийлари мазкур ҳодисада исёнчи деб гумон қилинган икки шахс ҳалок бўлганини айтмоқда. Шу ўринда Ироқ атрофида содир бўлаётган бошқа воқеаларга ҳам тўхталиб ўтсак. Маълумотларга қараганда, Ироқда қуролли гуруҳ томонидан гаровга олинган икки ливанликнинг оила аъзолари ва уларнинг ҳамкасблари Ливан ҳукуматидан уларни озод этишда ёрдам кўрсатишини сўрамоқда. "Ал-Жбейли" электр энергиясини етказиб берувчи ширкат раҳбари Хани ах-Харири

Хабарларга кўра, вазирлик барча имкониятларини ишга солишга ваъда берган. Яна бир маълумотга қараганда, Варшава ўз қўшинларини Ироқдан 2005 йил охирида олиб чиқишни мўлжалламоқда. Буни Польша Мудофаа вазири Ежи Шмайдинский билдирган. Ҳозирда Ироқда Польшанинг икки ярим минглик қўшини хизмат қилади ва мамлакат АҚШнинг Ироқ урушида асосий иттифоқчиларидан бири ҳисобланади. Польшада ўтказилган сўнгги жамоатчилик сўровларига кўра, аксарият польшаликлар ҳукуматнинг

Ироққа қўшин юбориш қарорини қўллаб-қувватламаслигини билдирган.

ҒАЗОДА ҲАРБИЙ АМАЛИЁТЛАР

Исроил ҳарбийлари кўмондони Моше Ялон Исроил агар зарур бўлса, Ғазо минтақасида ҳафталаб кенг кўламли амалиётларни ўтказиши мумкин, деб айтди. Ялон Исроил радиосига берган интервьюсида Фаластин ҳудудидан отилаётган ракета ҳужумларининг олди олинмагунга қадар, Исроил ҳарбийлари ҳужумларни давом эттиришини билдирди. Хабарларга қараганда, Исроил ҳарбийларининг ракета ҳужуми оқибатида беш нафар фаластинлик ҳалок бўлган. Бу эса, сўнгги пайтларда Ғазода рўй бераётган тўқнашувлар оқибатида ҳалок бўлган фаластинликлар сонини 60 нафарга етказди. Фаластин Бош вазири Аҳмад Курай Исроил ҳаракатларини қоралаб шундай деди: «Бу ҳужум, ўз жирканчилиги билан деярли Фаластин халқини қириб ташламоқда. Бу ҳаракатлар одамларни таҳқирламоқда, оддий фуқароларнишонга олинмоқда. Жабалия қочқинлар лагери каби дунёда энг зич жойлашган ҳудуд йўқ қилинмоқ-

да». БМТ Бош қотиби Кофи Аннан икки томонни ҳам зўравонликларни тўхтатишга чақирмоқда.

Индонезия Сайлов комиссияси собиқ армия генерали Сусило Бамбанг Юдхайоно президентлик сайловларида асосий рақиб Индонезиянинг ҳозирги Президенти Мегавати Сухарнапутри устидан ғалаба қозонганини маълум қилди. Сайлов комиссияси тарқатган маълумотга кўра, 20 сентябр куни эълон қилинган дастлабки маълумотлар бўйича, Юдхайоно 60 фоиз овоз тўплаган.

ИНДОНЕЗИЯДА ЯНГИ ҲУКУМАТ

Тўғридан-тўғри сайлов тизими Индонезия тарихида биринчи бор ўтказилмоқда. Илгарилари мамлакат раҳбарини депутатлар танлар эди. Мамлакатнинг янги президенти 20 октябрда қасамёд қабул қилиши кутилмоқда.

Интернет материаллари асосида Шерзод АҲМАТОВ тайёрлади.

МАҚСАД АНИК

Ҳозирда мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, яъни хусусийлаштиришга катта эътибор берилмоқда. Чунки бунинг афзалликлари ҳар куни, ҳар бир жабҳада намоён бўла бошлади.

Узлуксиз таълимнинг дастлабки босқичи ҳисобланган мактабгача таълим тизимида ҳам бу борадаги ишлар ўз самарасини бермоқда.

Чуст туманида айни масаладаги илк қадамлар 2002 йилда ташланди. Аввало, 11 та қишлоқ фуқаролар йиғинларига мурожат қилиниб, танлов эълон қилинди ва шундан сўнг Олмос қишлоғидаги "Ойбек", "Раъно" номи мактабгача таълим муассасалари тadbirkорлар Яндашали Ботиров ва Ҳакимжон Далабоевга, Шуркент қишлоғидаги "Юлдузча" болалар боғчаси "Ҳабиб-Расул" фермер хўжалиги раҳбари Муллаво Умаровга, Каркидон қишлоғидаги "Шодлик" мактабгача таълим муассасаси "Бахтиёр" фермер хўжалиги раҳбари Бахтиёр Сатторовга кейинчалик сотиб олиш, ҳамда уч йилгача ижара ҳақи тўламаслик ҳуқуқи билан фойдаланишга берилганди. Муассасаларнинг ҳар

бири 50 ўринли бўлган. Шартнома шартига кўра харидор уни камида 20 йил давомида мактабгача таълим муассасаси сифатида фаолият юритишини таъминлаши керак. Шу билан бирга шартномага ижарачи объектдан белгиланган бошқа мақсадларда фойдаланса ёки сотиб олганда шартнома бекор бўлиши ҳақидаги банд ҳам киритилганди.

Xususiy lashtirish

Орадан бир йил ўтиб, 2003 йилнинг август ойида давлат мулкни бошқариш ва тadbirkorликни қўллаб-қувватлаш вилоят бошқармасининг буйруғи билан юқоридаги муассасалар ижарачиларига сотилди.

Масалан, фуқаро Муллаво Умаров ўзи ижарага олган "Юлдузча"ни 898.096 сўмга сотиб олди. Биз тadbirkor билан учрашиб муассасага ташриф буюрдик. Фермернинг билдиришича, ушбу бинонинг жойлашган ўрни 305 кв. метрдан иборат бўлиб, у кўп йиллар бундан ҳозирги "Машъал" ширкат хўжалиги томонидан қурилган ва кейинчалик туман ХТБ тасарруфига ўтказил-

ган. Ҳовлиснинг кенглиги 0,15 га тенг. "Хамир учидан патир" деганларидек 2 тонна цемент, 25000 дона гишт келтириб иш бошлашибди.

— Ҳозир фермер хўжалигимизнинг 14,6 гектар ери мавжуд бўлиб, унинг 8,5 гектарыга буғдой, қолган қисмига эса пахта эканмиз. Ана шулардан олган даромадларимиз эвазига 2 та гуруҳга мўлжалланган янги болалар боғчасини келгуси 2005 йилда ишга туширишни режалаштиряпмиз, дейди фермер. - Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, бу ерда 5.000.000 сўмлик қурилуш ишлари бажарилди. Айни пайтда чорва ҳайвонларини кўпайтириш ҳаракатидаман. Чунки болажонларга бериладиган сут ва гўшт маҳсулотлари ўзимиздан чиқса яхшида.

"Юлдузча"нинг рўпасида "Лола" номи 15-МТМ ишлаб турибди. У 70 ўринли. Муллавоининг биринчи галдаги нияти ўз муассасасида спорт-соғломлаштириш ишларини яхши йўлга қўйиш, яъни "Лола" ва бошқа

мактабгача таълим муассасаларида мавжуд бўлмаган спорт турлари бўйича машғулотларни ташкиллаштириш. Энг асосийси фермер болажонларга инглиз ҳамда испан тиллари ўргатилишини йўлга қўймоқчи. Бунинг учун эса мутахассислар ҳам тайёр. У ҳозирда шу маҳаллада яшаётган испан тили ўқитувчиси Имомали Бойназаров ва унинг ўғли Шерийигитни ўзи мўлжаллаган эзгулик учун жалб қилмоқчи. Шерийигит олий ўқув юртини инглиз тили мутахассислиги бўйича тамомлаятти.

Туман ХТБ вакиллари билдиришларича, яқинда "Қалдирғоч" номи 42-мактабгача таълим муассасасининг фойдаланилмаётган шаҳобча (филиал)си ҳам "Нишон" фермер хўжалиги раҳбари Раҳимжон Ҳакимовга кейинчалик сотиб олиш ҳуқуқи билан ижарага берилибди. Бугун Раҳимжон ва юқорида номлари тилга олинган тadbirkorлар ҳам яхши ниятлар билан тертўқишмоқда. Уларнинг мақсадлари битта — эртанги ёруғ келажагимизнинг муносиб ворисларини тарбиялаш.

Хуршид СУЛТОНОВ

Тоҳиржон ҳақида билганимча сўз юритай. У уйчилик, Жийдакапа қишлоғидан 14-ўрта мактабнинг IX синфини аъло баҳолаб таълим олган, "энди коллежда ўқийман" деганида қаршилик бўлмади. Отаси Сайдулло ака Жийдакапа қишлоғидаги технология коллежида техник ходим бўлиб ишларди. Тоҳиржон коллежда педагоглар назарига тушди. Унга

нашиб, энг фаол талабалар қаторидан ўрин олди. Айниқса, иқтисод фанлари номзоди, доцент Раҳимжон Ботиров раҳбарлигида "Меҳнат биржаларини такомиллаштириш" мавзусидаги маърузаси ижобий баҳоланди. Тоҳиржон "Иқтисод назарияси" кафедраси ассистенти Нозимжон Турсунов раҳбарлигида "Бозор иқтисодиёти шароитида меҳнат муносабатларини тако-

ТИЛАКЛАРИНГГА ТАЯНЧМИЗ, ТОҲИРЖОН

ишон билдириб турли ҳисоб-китоб ишларини топширишар, натижасидан кўнгиллари тўлар эди. Коллежни тамомлагунча Тоҳиржон инглиз тили ва компьютер техникаси билан "тиллаштириш" ўрганди.

Кейинчалик у Наманган муҳандислик иқтисодиёт институтининг иқтисодиёт йўналишига ўқишга кирди.

Бу ерда коллежда олган назарий ва амалий билимлари жуда кўл кела бошлади. Давра суҳбатлари, илмий-амалий анжуманларда маърузалари билан қат-

миллаштириш муаммолари" мавзусида илмий иш бошлаган. У яна бир йилдан сўнг бакалаврлик дипломини олади, балки магистратурага кирар. Қанийди барча талабалар ҳам Тоҳиржон каби интилиб, келажак ҳақида қайғуриб яшаса!

Р.БОТИРОВА,
Наманган муҳандислик иқтисодиёт институти Бухгалтерия ҳисоби ва аудит кафедраси мудири

Jarayon

да турадиган талабалар югуриш ва бадантарбия машқларини ўтказадилар. Албатта бу тadbirkorда коллеж раҳбарияти, жисмоний тарбия ўқитувчилари шахсий намуна кўрсатмоқдалар. Қишки спорт залида эса ўқитувчилар билан талабалар термина жамоалари ўртасида спортнинг кўплаб турлари бўйича мусобақалар ўтказиш йўлга қўйилган.

— Таълим муассасамиз туман ижтимоий-иқтисодий ҳаётини юксалтиришда ўзига хос ўрин ва мавқега эга, - дейди коллеж директори ўразбек Убайдуллаев. - Туман аҳолисининг малакали тиббиёт ходимларига бўлган талаб ва эҳтиёжларини маҳаллий шароитдан келиб чиққан ҳолда қондириш имкониятини яхшилаб, малакали тиббиёт ходимларини тайёрлаш орқали мамлакатимизда давом этаётган соғлиқни сақлаш тизимидаги ислохотларга муносиб улуш қўшади.

Зомин тиббиёт коллежининг малакали педагог-врачлари таълим-тарбияда назарий ва амалий машғулотларнинг ўзаро уйғунлигини таъминлаш йўлида астойдил изланмоқдалар. Янги педагогик технологиялар таълим жараёнига кенг тadbirkor қилинмоқда. Жамоа "Таълим тўғрисида"ги қонун ва "Қадрлар тайёрлаш миллий дастури"ни ҳаётга тadbirkor этишга бутун куч ва имкониятларини сафарбар этмоқда. Мақсад эса аниқ, соғлом ва баркамол авлодни вояга етказишдир. Зеро, баркамол авлод келажаги буюк давлатнинг ишончли ворисларидир.

Абдусаттор СОДИКОВ,
"Ma'rifat"нинг махсус муҳбири

Бугунги таълим тарбия жараёнини техникасиз тасаввур этиш қийин. Зомин тиббиёт коллежида компьютерлаштириш ва ахборот коммуникацияси технологияларига замон талаблари даражасида катта эътибор берилмоқда. Бу жараёни йўлга қўйиш ва назорат қилиш мақсадида мувофиқлаштирувчи кенгаш фаолият юритмоқда. Кенгаш бу борада амалга ошириши зарур бўлган дастур ва йўлланмалар ишлаб чиққан. Ана шу дастур бўйича коллежда ҳар бир ўқитувчи ва лаборант ходимлар компьютерда бемалол ишлай олади. Бунинг учун коллежда 3 та лингафон ҳамда 2 та компьютер хоналари мавжуд.

Ҳозир коллеж ўқитувчилари масофадан туриб ўқитиш устида иш олиб боришмоқда. Мазкур тиббиёт коллежини халқаро интернетга улаш тардудди кўриляпти.

Ҳар қандай таълим муассасасида иш натижаси ва сифатини малакали кадрлар белгилайди. Коллежда 50 нафар доимий ишлайдиган фан ўқитувчилари мавжуд. Ишга қабул қилинаётган янги ходим албатта ёзма иш синовларидан ўтади. Кучли назорат ва қатъий талаб асосида ишлаётган ҳар бир ўқитувчи меҳнат фаолиятида изланиш, янгилик яратишнинг кундалик шиорига айланган. Изланишлар ўз самарасини кўрсатмоқда. Таълимга янги педагогик технологияларни жорий этиш жараёнида ўқитувчиларнинг серқирра фаолияти намоён бўлмоқда. Ўтган 2002-2003 ўқув йилида 5 нафар ўқитувчининг дарсликлари тажриба сифатида вилоят бўйича оммалаштирилди.

Мазкур таълим муассасаси вилоят касб-ҳунар коллежлари

орасида илғор жамоа ҳисобланади. Буни вилоят микёсида кўплаб тажрибалар ўтказётганлигидан ҳам билса бўлади. Услубчилар ва маънавий ишлари бўйича директор ўринбосарларининг ўртасида ўтказилган амалий семинарлар фикримиз далилидир. Шунингдек, Ўзбекистон соғлиқни сақлаш вазирлиги ва "JICA" Япония агентлиги ҳамкорлигида Япониянинг ГУНМА университетидан Моро Санва, ҳамширалик иши бўйича ёрдамчиси Ешиэ Куроянаги бошчилигида Тошкент, Са-

беморлар билан мулоқот ўтказиш имкониятига эга. Коллеж ҳудудда ташландик ҳолда ётган бино ўрнида поликлиника қуриш мўлжалланмоқда. Келгусида талабалар амалий машғулотларни шу ерда ўтказишади. Айни пайтда поликлиника аҳолига ҳам тиббий хизмат кўрсатади.

Назарий ва амалий машғулотларнинг касбий йўналишига мос равишда ташкил этилиши, таълим-тарбиянинг замон талаби даражасида йўлга қўйилиши, ўқитувчиларнинг дарслар-

йўлида фойдаланиш борасида тажрибалар ўтказаяптилар. Доривор ўсимликлардан турли шифобахш дамламалар тайёрлаш усуллари амалиётда қўлланилмоқда. Шунингдек, таълим масканида фитобар очилган. Унда тайёрланган шифобахш ичимликлардан нафақат ўқувчи ва ўқитувчилар, балки кенг аҳоли ҳам баҳраманд бўлмоқда. Бу йил илк битирувчилар ҳаётга йўлланма оладилар. Мустиқил ҳаёт остонасида турган йигит-қизлар аҳолига тиббий хизмат кўрса-

КОЛЛЕЖДА ПОЛИКЛИНИКА ҚУРИЛМОҚЧИ

марқанд ва Жиззах вилоятлари учун ҳудудий семинар машғулоти бўлиб ўтди. Ҳозир коллежда 1000 га яқин талаба умумий даволаш ҳамширалик ва лаборатория йўналишлари бўйича касб ўрганмоқдалар. Назарий билимларини амалиётда мустаҳкамлаш учун амалий машғулотлар сифати таъсирчанлигига эътибор оширилмоқда.

Назарий ва амалий машғулотларни сифатли бажариш учун кимё, биология, физика каби ўқув хоналар талабалар ихтиёрида. Туман марказий касалхонасида 2 та амалиёт хонаси ташкил этилган. Унда талабалар амалий машғулотларни ўташ жараёнида бевосита

ни янги педагогик технология асосида ноанъанавий усулда олиб бориши ўз самарасини бермоқда. Ўқувчиларнинг дарсни талаб даражасида ўзлаштириши билан бирга улар орасидаги иқтидорли йигит-қизлар сафи кўпаймоқда. Коллежда иқтидорли болалар гуруҳи тuzилган. Улар алоҳида дастур асосида ўқув амалиёт ва илмий ишлар билан шуғулланишмоқда. Бир неча талаба "ҳалқ таъботи ва замонавий тиббиёт" мавзусида илмий иш олиб борапти. Чунки Зомин шароитида тиббиёт учун зарур бўлган кўплаб доривор ўтлар ўсади. Иқтидорли талабалар ана шу доривор гиёҳлардан намуна тўплаб, ундан халқ таъботи

тиш учун албатта амалий маҳорат ва тажрибага эга бўлишлари шартлиги назарда тутилган ҳолда битирувчилар учун дарсдан ташқари машғулотлар, суҳбатлар йўлга қўйилган. Унда асосан врачлар беморларга тез тиббий ёрдам кўрсатиш усуллари ва йўл-йўриқлари борасида уларга кўрсатмалар беради.

Коллеж талабалари келгусида тиббиёт ходими — саломатлик посбони бўладилар. Демак, улар аввало ҳар томонлама етук ва соғлом бўлишлари керак. Шунинг учун ҳам бу ерда болалар спортини ривожлантиришга эътибор катта. Туман марказидаги стадион коллеж ихтиёрига берилди. Унда ҳар куни эрталаб ётоқхонада яшайдиган қизлар ва шу атроф-

Республикаимизда ўсиб келаётган ёш авлоднинг jismoniy, maъnaviy va madaniy jihátdan uyg'un ravishda kamol topishini taъminlash, bolalar sportining asosiy йүнвалишларини, ёши, jinsiga qarab qaysi sport turlari bilan shug'ullaniшларининг tibbiy va ilmiy asoslarini, bolalarнинг xar tomonlama etuk va yuksak maъnaviyatli, komil inson бўлиб, sport bilan muntazam shug'ullaniшлари учун спорт иншоотлари, жиҳозлари va анжонларининг намунавий loйиҳаларини яратиш бўйича кўзга кўринарли ишлар амалга оширилди.

Умумий ўрта таълим мактабларида ўқувчиларга jismoniy tarbiya va sportдан назарий билимлар бериш, уларнинг бу борадаги харакат кўникам ва малакаларини онгли равишда амалга оширишни таъминлаш мақсадида ДТС, дарслик ва услубий кўлланимлар яратилмоқда. Ҳозирги кунда ушбу дарсликлардан 1—4-синфлар учун профессор Каримжон Маҳкамжонов ва доцент Фахриддин Хўжаевнинг ҳар бир синф учун алоҳида «Jismoniy tarbiya» дарсликларини, 5—6-синфлар учун профессор Талъат Усмонхўжаев раҳбарлигидаги «Jismoniy tarbiya» дарслиги нашр этилиб, вилоят мактабларига тажриба-синовдан ўтказиш учун юборилди. 7—8-ҳамда 9-синф учун «Jismoniy tarbiya» дарсликларини ҳам Т.Усмонхўжаев раҳбарлигида яратилган бўлиб, улар ҳам нашрдан чиқиш арафасида. Ушбу дарсликлар ҳам чоп этилгандан сўнг барча вилоят мактабларига юборилди.

«Jismoniy tarbiya» fani бўйича яратилган ilk darsliklarда муаллифлар ҳар бир синф ўқувчисининг ёши, jinsi, jismoniy rivojlanganlik imkoniyatlarini e'tiborga olgan holda bilim berishga харакат қилишган. Дарсликлар ўқувчиларнинг дарс жараёнида амали бажарган харакатларини назарий равишда ўзлаштиришда ҳамда ўз устида мустақил ишлаб, малакасини ошириш ва уй вазифаларини бажаришда фойдаланишлари

учун мўлжалланган.

Муаллифлар ўз дарсликлари орқали ўқувчиларга ҳар бир синфда нималарни ўтишни,

ҳақида маълумотлар ҳам очиб берилган.

Маълумки, мактабда ҳафтасига ўтказиладиган 2 соатлик jismoniy tarbiya дарси бола саломатлигини мустаҳкамлаш учун камлик қилади. Шунинг учун ўқув жараёнидаги jismoniy tarbiya билан бир қаторда синфдан ва мактабдан ташқари ўтказиладиган машғулотлар билан шуг'улланиш ҳам муҳим ўрин тутди. Бунга ўқувчиларимизнинг болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари, кўнгилчи спорт жамятлари ва умумий jismoniy tarbiya тайёрлаш гуруҳларида шуг'улланишларини кири-

лий харакатли ўйинлар ҳамда соғлом турмуш тарзини амалга ошириш учун гигиеник қоидалар, болалар учун тартиби ва унда алоҳида jismoniy tarbiyaga эътибор берилиши лозимлиги айtilган.

Шу билан бирга дароларда узвийлик, oddийдан мураккабга, маълумдан номаълумга ўтиш жараёнлари ҳамда фанларaro bogliqlikни ҳам кўришимиз мумкин. Масалан, «Алифбе» дарслигидаги ҳарфларни ўтишда ёки бошқа дарсларда jismoniy tarbiya дақиқа ҳамда jismoniy tarbiya лаҳзаларини ўтишда дарсликдаги машқлар-

лимларга кўпроқ эътибор берилган. Спорт турлари ва спорт йўналишларидан волейбол, баскетбол, кўл тўпи ва футболнинг бажариш техника ва тактикалари, синфларaro murakkabлаштирилиб ўргатилиб борилади. Jismoniy sifatлардан куч, эгилувчанлик, чидамлик, тезкорлик, чаққонлик ҳамда харакат координацияларини ривожлантириш учун машқлар ва керакли тавсиялар ўз ўрнини топган.

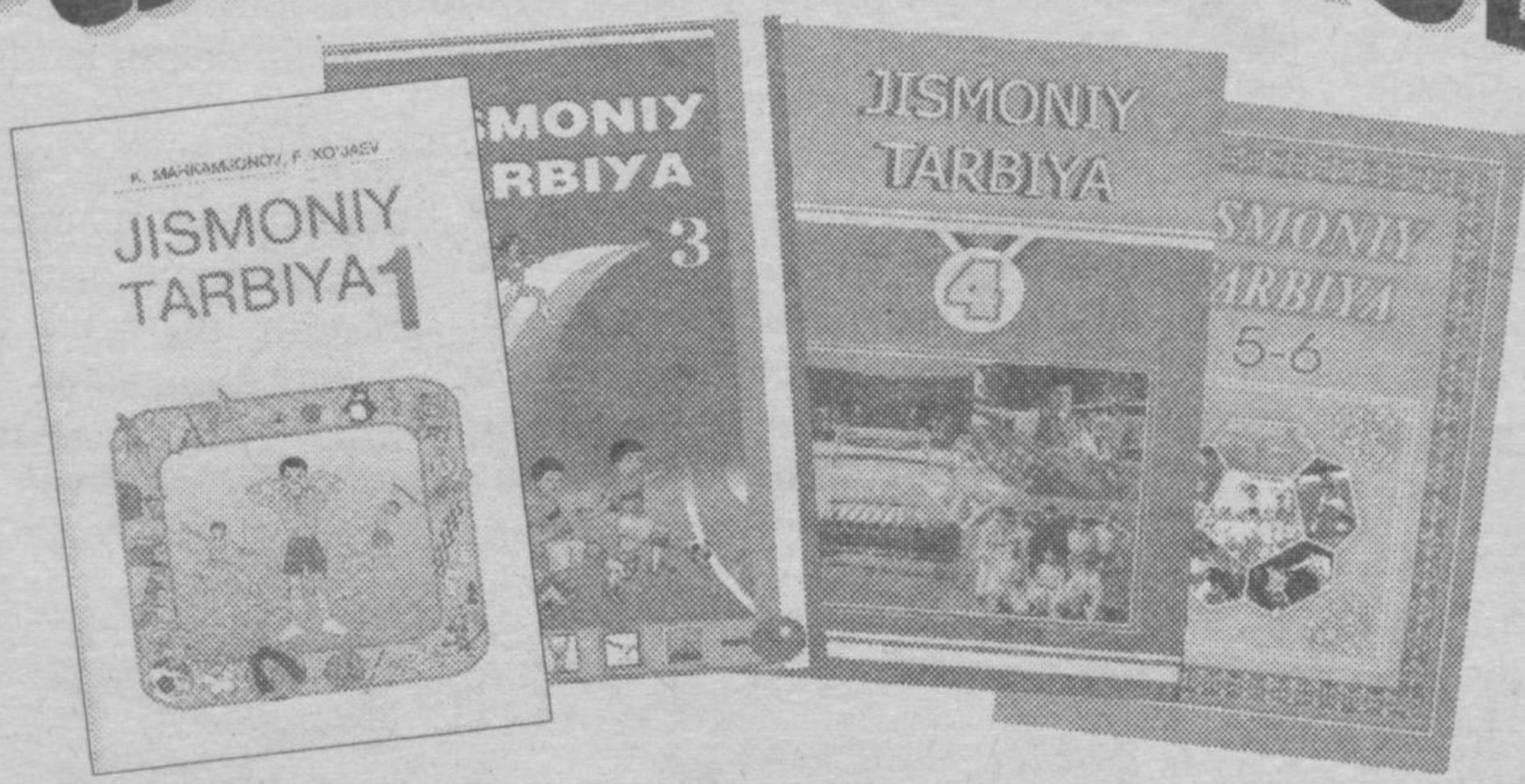
Юқори синф ўқувчилари мустақил шуг'улланишлари, соғлом турмуш тарзини амалга оширишлари учун фойдали маслаҳатлар, кўрсатмалар, харакатларни такомиллаштириш учун топшириқ, савол ва кўрсатмалар баён этилган. Дарс жараёнида олинадиган назарий билимларни такомиллаштириш учун дарсликда спорт турининг тарихи, кўлга киритилган натижалар, жаҳон миқёсида Ватанимиз шарафини муносиб ҳимоя қилиб юқори босқичларга эга бўлган спортчиларимиз ҳақида маълумотлар ўз аксини топган.

Ўқувчиларнинг ўзлари ва ота-оналар билиши лозим бўлган ўқув дастурининг ҳамда «Алпомиш» ва «Барчиной» махсус тест синовларининг меъёрий талаблари (тестлар) берилган. Бу билан ўқувчи ўзининг jismoniy holatини билиб, мустақил фикрлаш ҳамда ота-оналари ёрдамида ўз устида ишлаш имконига эга бўлади.

Бу тақдим этилаётган ilk darslikларимиз биринчи бор тажриба-синовдан ўтмоқда. Aziz газетхон, ушбу нашр этилган дарсликларимиз Сизнинг энг сеvimли дарслик китобингиз бўлиб қолиши учун ҳар бир синф дарслигини чуқур ўрганиб, таҳлил қилиб, ўз фикр-мулоҳазаларингизни Республика таълим марказига юборишларингизни кутамиз.

Мухаббат МАГАМЕТОВА,
РТМ ходими

«ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯ» ДАРСЛИКЛАРИ СИНОВДА

ўқувчиларнинг ўзлаштириши лозим бўлган спорт турлари, уларнинг тегишли бўлган билимлар ҳамда кетма-кетлигида, бажаришлари лозим бўлган харакатларни, тегишли қоидаларни ўрганишларига ёрдам беради. Шунингдек, jismoniy tarbiya ва спорт соҳасида кўлланиладиган атамалар, тушунчаларнинг таърифи берилиб, харакатларнинг бажарилиш кетма-кетликлари расмлар орқали ўргатилади.

Болаларнинг jismoniy tarbiya ва спортга қизиқишини ошириш мақсадида Республика мустақиллиги йилларида спорт соҳасида эришилган ютуқлар, таникли спортчилар кимлар ва қайси спорт турларининг вакили эканликлари

тиш мумкин. Демак, ўқувчиларнинг jismoniy rivojlanishлари учун мактаб ва мактабдан ташқари машғулотлар узвий боғлансагина самара берад экан. Бу ишларни амалга ошириш ва ўқувчиларнинг зарур назарий билимларни олиши учун «Jismoniy tarbiya» дарсликлари кўмак беради. Жумладан, 1-синф «Jismoniy tarbiya» дарслигида билимлар оламига саъҳатга даъват этиб, спорт турлари бўйича тушунчалар рангли расмлар орқали баён этилган, содда тушунарли тилда ўқувчиларнинг бажаришлари лозим бўлган харакатлар, мил-

лар ва спорт ўйин элементлари дарсдан ташқари ўтказиладиган спорт турлари расмлар орқали берилган. Ҳар бир асосий мавзудан сўнг ўзлаштирилганларни мустаҳкамлаш учун топшириқ ва саволлар берилган. Дарсликларнинг охириги бетлари tibbiy назорат ўтказиш учун ушбу синфга тегишли бўлган меъёрий-талаблар билан якунланган.

Т.Усмонхўжаев раҳбарлигида нашр этилган дарсликларда ҳам асосий талаблар давом эттирилиб, спорт турларини ўргатиш услублари асосида кенг баён этилган, назарий би-

дан фойдаланишлари мумкин.

2, 3, 4-синф дарсликларида ҳам узвийлик давом эттирилиб, унда харакатли, миллий ўйин-

ВИЕЙРА «АРСЕНАЛ»НИ «РЕАЛ»ГА АЛМАШМОҚЧИ

Англиянинг «The Sun» газетаси тарқатган маълумотларга қараганда, ҳозирда Британиянинг «Арсенал» футбол жамоасида тўп сураётган машҳур ярим ҳимоячи Патрик Виейра яқин кунларда трансфер бўлиши кутилмоқда. Патрик Испаниянинг «Реал» жамоасига тахминан 23 млн. фунтга сотилади. 28 ёшли Виейра ушбу жамоа билан тўрт ёки беш йилга шартнома тузмоқчи.

Машҳур футболчи ўзининг Лондондаги уйини сотувга қўйди. Унинг бошланғич нархи эса, беш ярим миллион фунт деб белгиланди. «Арсенал» раҳбарияти бу йўқотишнинг ўрнини тўлдириш устида бош қотираяпти. Тахминларга кўра, Патрикнинг ўрнини «Порту» жамоаси ярим ҳимоячиси Манише эгаллаши мумкин. Аммо ҳали олди-сотди ҳақида гап бораётгани йўқ.

БАСКЕТБОЛ ОЛАМИДА ЎЗГАРИШЛАР

Бир неча кун аввал АҚШнинг машҳур баскетбол бўйича олимпия жамоаси Италия баскетбол жамоасига 95:78 ҳисобида мағлубиятга учради. Бундай ҳодиса кўплаб шов-шувларга сабаб бўлди. Чунки, АҚШ баскетбол жамоаси ниҳоятда кучли ҳисобланади. Германиянинг Кельн шаҳрида ўтган мусобақа мурасисиз кечди. Учрашув дўстона шаклда бўлиб ўтган бўлса-да, Афинада бўлиб ўтадиган олимпия ўйинларига тайёргарлик тусини олган эди. Мутахассислар-

нинг айтишларича, италянларни муваффақиятга чорлаган узокдан отилган уч очколи тўплар айни нишонга етиб борди. Италия жамоаси шарафини ҳимоя қилган ўйинчилар ичида ўзининг яққол, тезкор ва чиройли ўйинини Джакомо Голанда ва Джанлука Базилелар кўрсатишди.

Олимпиадагача АҚШ баскетбол жамоаси яна уч жамоа билан учрашиши керак бўлади. Улар Сербия, Черногория ва Туркия жамоаларидир.

ПОЙГАЛАР ШУМАХЕРСИЗ КЕЧИШИ МУМКИН

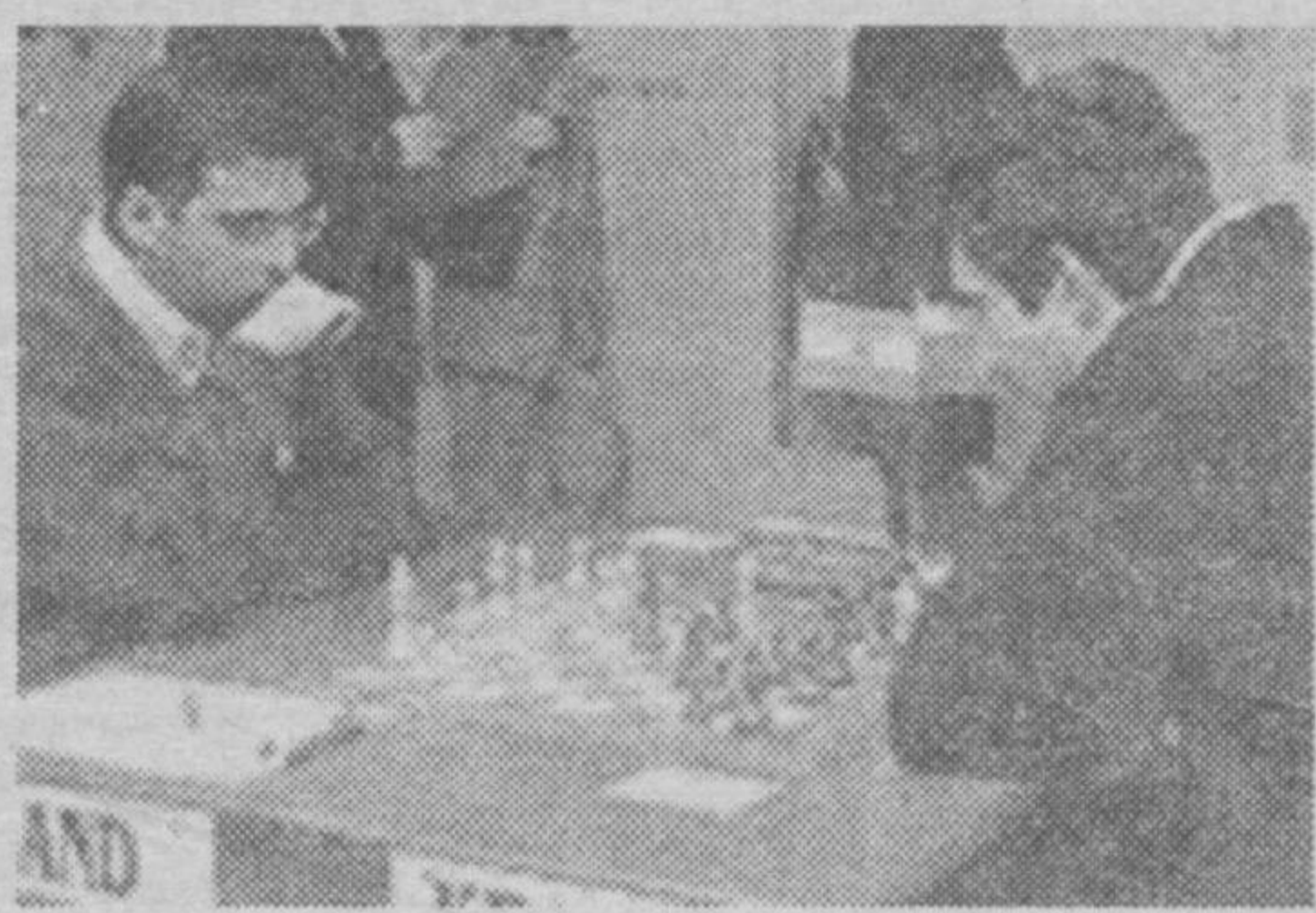
Машҳур автопойгачи Ральф Шумахер оғир автоҳалокатдан сўнг ўзини ўнглаб олиши қийин кечмоқда. У бир неча бор қайта-қайта ўтказиладиган Жаҳон чемпионатларини ўтказиб юбораяпти. Ральф мусобақаларнинг навбатдаги босқичида қатнашиши учун чуқурлаштирилган тиббий кўриқдан ўтиши шарт бўлади. Агарда шифокорлар Шумахерни носоглом деб топилса, унинг ўрнига 15 августда ўтказиладиган «Венгрия Гран при» мусобақаларида бразил-

лиялик автопойгачи Антонио Пиццони қатнашиши кўзланмоқда. Улар иккиси ҳам бир жамоа аъзоларидир.

ВИШВАНАТАН АНАНД ГОЛИБ БЎЛДИ

Куни кеча Германиянинг Дордмунд шаҳрида бўлиб ўтган шахмат бўйича турнирда дунёнинг етакчи гроссмейстерлари қатнашди. Мусобақада беллашган ҳиндистонлик Вишванатан Ананд ва россиялик Владимир Крамник ўртасида қизиқарли баҳс бўлиб ўтди. Биринчи босқичда беллашув дуранг натижага якунланди. Иккинчи босқичда Ананднинг кўли Крамникдан баланд келди. Натижада ҳиндистонлик шахмат устаси турнир голибига айланди. Турнирда шунингдек, россиялик Петр Свидлер ва венгриялик Петер Лекко ўртасида ҳам қизиқарли учрашувлар ҳам бўлиб ўтди. Иккинчи ўрин Санкт-петербурглик Петер Свидлерга насиб этди.

Интернет манбалари асосида С.ФАЙЗУЛЛО тайёрлади.

КУБОК ҒАРБИЙ ОСИЁДА ҚОЛАДИ

Осиёлик футбол мухлислари учун интирма икки кун давомида унутилмас даҳзаларни ҳая этган Осиё кубоги баҳслари бугун ўз ниҳоясига етди. Яъни, бугун Хитой ва Япония терма жамоалари «Хитой—2004»даги энг сўнги учрашувни ўтказишди. Ушбу ўйин навбатдаги Осиё чемпионлиги номини оғиб беради. Кеча эса Осиё кубоги ўйинларининг 3-4 ўрин соҳиблари маълум бўлди. Эрон ва Баҳрайн терма жамоалари ўртасида кечган қизиқарли учрашувда эронликлар 4:2 ҳисобда ғалаба қозониб, учинчи ўринни кўлга киритишди. Чемпионликнинг эгаси эса Япония бўлди. Осиё кубоги ҳозирда Хитой ва Баҳрайн терма жамоаси эса турнирнинг ўрнини кифояланишга мажбур бўлишди.

Ўзбек футбол мухлислари учун бироз эртароқ тутаган Осиё кубоги баҳслари Ўзбекистон терма жамоаси учун «Германия—2006» йўлидаги муҳим қадамлардан бири бўлди. Куни кеча эъловл қилинган ФИФА рейтингда мамлакатимиз терма жамоаси 80-ўриндан 51-ўринга кўтарилгани фикримизнинг далили бўла олади. Ўзбекистон терма жамоасига Осиёдан сўнг жаҳон майдонларида ҳам муваффақиятли тўп суришига йшониб қоламиз.

Барчамизнинг ниятимиз холис бўлсин!

Шерали НИШОНОВ

Ko'ngil bitiklari

ЭЙ, АЗИЗ АЁЛ

Кўклам келганида, сабзадир боғлар,
Қор каби эриydi дилдан губорлар.
Мадҳингиз куйлашга битдим ашъорлар,
Эй, азиз аёллар, бағри баҳорлар.

Лабингизда кулгу, елкангизда тоғ,
Тухмат тошларига берасиз бардош.
Дилингиз эса-да, фарзанднинг доғи,
Хатто сабрингиздан эриydi куёш.

Ўз жуфтин ҳурматин билмас қай эркак,
Агар излар бўлса ўзга муҳаббат.
Не топар пушаймон, хўрликдан бўлак,
Бир куни бош уриб келади, албат.

Олам ичра кўринг турфа ранг гуллар,
Қадрини билсалар нақадар создир,
Сиздан чирой олмиш, азиз сингиллар,
Гулларни эъзозлаш боғбонга хосдир.

Робия ЭШОВА,
Тошкент молия-иқтисодиёт
коллежи ўқитувчиси

Сени илк бор қачон кўрган
нимни билмайман. Сен билан
танишган кунимни ҳам аниқ
айтолмайман. Онанинг ай-
тишларича, дадам мени туғруқ-
хона остонасида илк бор қўлла-
рига олаётганларида, сен улар-
нинг қўлларида экансан.

Кейин сени ҳамши-
ра аёлга берибди-
лар ва мени
қўлларига олиб
роса суюнган
эканлар. Де-
мак, сен ту-
рилганимдан
бери мен би-
лансан. Мен
улгайдим, сен
ҳам анча катта
бўлдинг. Жуда гўзал
эдинг, сенинг жозибанг, сендан
тараладиган хушбўй ҳид ҳам-
мани ўзига тортарди. Сен жуда
қадрли эдинг. Сенинг ёввойи
чиройинг олдидан на қариқдош-
лик, на ҳурмат, на меҳр-оқибат,
на иймон эсга келарди. Сени
бир бор кўрган одам, кейинги
сафар сенаг етмоқликни ўйлар-
ди. Сен ёнимда бўлган дамлар
омадим юришган, ҳамма нарса
зўр эди. Чунки, қилолмаган
ишларимни, ўқимаган фанла-

Qatra

римни, хатто ўқишга бормаган
кунларимни ҳам ўзинг жой-
жойига солиб кўярдинг. Сенинг
қўлинг узун эди. Кимга узат-
санг, ҳеч иккиланмасдан
рози бўлишарди.

Баъзан ўйланиб
қоламан, ҳар
нарсанинг меъ-
ёри бўлгани
яхши экан,
ҳатто гўзаллик-
нинг ҳам, ёқим-
лиликнинг ҳам:
Сен ўша меъёрдан
ортиқ гўзал ва
ёқимли эдинг. Сен менга
ҳиёнат қилдинг, нафақат мен-
га, қармоғингга илинган ҳар
бир ошиғингга ҳиёнат қилдинг.

Бундан кейин ҳам қилаверасан.
Афсус, эрталоқ билганимда
эди, мени ҳам бир кун келиб
бошқа хушторларинг каби мана
шу панжара ортига тиқиб ке-
тишингни, сени ўз қўлларим
билан алақачон бўғиб ўлдир-
ган бўлардим, ПОРА!

Феруза ЭРГАШЕВА,
ЎзДЖТУ талабаси

Ёшлигимданоқ жур-
налист бўлишни орзу
қилардим. Гўр болали-
гим чексиз шодликлар-
га лиммо-лим эди. Шу
шодликларнинг бир
қисмини ўзимча журна-
листикадан олардим.
Ўшанда бу соҳанинг
сир-асрорларини ту-
шунмаганлигим сабаб
туман газетасида чиқ-
қан илк шеъримни ҳам,
қайсидир теледастур
муҳбирига берган ин-
тервюмни ҳам, вилоят

кетдим. Ахир, бу ме-
нинг қадрдон китобим-
ку! Ҳа, Нусрат Раҳмат-
нинг «Мен редакция-
данман» китоби
«Чўлпон» нашриётидан
«Мен мухбирман»
номи билан қайта на-
шрдан чиқибди. Ҳико-
яларга ҳам янгича
нигоҳ ташланибди.
Йиллар ўтиб бугуннинг
кўзойнаги билан қайта
ишланган асар кўзим-
га шу қадар иссиқ бот-
ди... Китобга бир ўқув-

МЕН МУХБИРМАН

радиосидан ўқиб эшиттирилган ин-
шомни ҳам журналистика деб билар-
дим. Бу қизиқишларимни пайқаган
дадам учинчи синфдалигимда, яъни,
1990 йилда қўлимга Нусрат Раҳмат-
нинг «Мен редакцияданман» деган
кичкинагина китобини тутқаздилар.
Бу мен билган китоблар-
дан бошқача, «кат-
таларнинг китоби»
эди. Чунки, мўъжаз-
гина кутубхонамдаги
китобларим катта-катта, расмли
бўларди. Бу менинг кутубхонамдаги
биринчи расмсиз, фақатгина ҳарф-
лардан шакланган маънолар кито-
бим эди. Шундай бўлишига қарамас-
дан китобни ҳижжалаб ўқиб чиқдим.
Бошида қийналдим, ҳатто кўп сўзла-
рига тушунмадим. Кейин эса такрор-
такрор ўқиб, уққандай бўлардим. Хул-
лас, шу китоб билан журналистикага
қариб келдим.

Бугун бир ҳамкасбим қўлида «Мен
мухбирман» деган китобни кўриб
қолдим, чиройли муқоваланган, сал-
моқлигина. Муаллифига қарасам –
Нусрат Раҳмат. Беихтиёр қувониб

чи сифатидаги камтарона баҳоим-
ни беришга ҳақлиман деб ўйлайман
— бу китоб ҳақиқат ҳақида ёзилган
асар. Вақтида айтилган ҳақиқатга
қарши айтилган «ҳақиқатлар» ҳам
бўлганди. Лекин, мана вақт ҳақ гап-
нинг исботини чиқарди. Ўшанда му-
аллиф «Одамлар борган
сари кам китоб
ўқияпти, жумладан,
зиёлилар ҳам...»
деганди. Ва яна китоб-
нинг илк нашрида «Афсуски, ҳозир
муаллифларга умуман жавоб йўлла-
май кўйишди», дейилганди... Бу гап-
ларни бугун таҳлиллашга ҳар бир
ўқувчининг идроки етарли, деб
ўйлайман.

Китобни варақлаб аввало «Тош-
кент: мажбурий қўниш»ни, «Нок
ҳақида интервью»ни, «Шоирлар па-
латаси»ни ўқиб чиқдим. Хуллас, «Мен
мухбирман» ҳикоялардан иборат қис-
садан яна ўзим учун янги маъно ва
тажрибалар олаётиман. Айни мухбир-
лик давримда эса, у мен учун янада
қадрлироқ.

Насиба ЭРХОНОВА

Mutalaa

ЎЗБЕК УРУҒЛАРИ

Ушбу венгерча кроссвордда 35 та ўзбек уруғлари номи яширинган.

А	В	Л	О	Р	И	Б	О	Ё	Б	Т	О	Ж	А	Л
О	Ғ	Р	С	Ҳ	Н	Й	А	В	Ў	С	Н	М	О	О
Н	Б	А	Б	А	Б	И	Д	У	Т	Д	Ў	Р	Н	И
Ё	К	Е	А	Р	О	Қ	Қ	О	Р	Л	И	Ў	З	Р
Б	У	Н	Қ	А						Т	Қ	Қ	А	Л
А	Г	А	П	Л						И	Л	Қ	О	М
С	М	А	О	Қ						В	А	И	Қ	Қ
И	Ғ	Н	Қ	И						А	Р	П	Ч	О
Т	М	И	Қ	Ё						Б	А	Қ	А	Т
Н	Г	Н	И	Т						У	Р	О	Ғ	А
А	Й	М	Р	Ғ						Т	К	Н	Қ	Ў
Т	У	А	З	И	О	Р	И	Й	Н	А	М	И	Ғ	Н
К	Р	Н	Б	О	И	Р	Н	Ў	З	Қ	А	Р	О	Т
У	А	Т	М	Й	Б	Ғ	О	Е	Б	Г	В	Қ	И	Р
Й	Р	Ч	И	Ш	И	Ю	З	К	Ў	Н	Ч	И	Н	Қ

ФИРИБГАР... ИБОДАТХОНАДА

1995 йилларда «Сибин-терфорс» компаниясида бош директор лавозимида ишлаган Валерий Терехин нон ва сут маҳсулотларини ўз ҳамкорларига етказиб бериш бўйича шартнома тузган эди. Лекин шартномалар ижросиз қолиб, бош директор жонажон шаҳри Омскдан чиқиб кетишни афзал билган.

Мана, тўққиз йилдирки, Терехин қидирувда. Шу пайтга қадар тадбиркор судланишдан кўриб, гоҳ у шаҳарга, гоҳ бу шаҳарга қочиб, яшаш жойларини ўзгартириб юрган. Охириги пайтда у эркаклар ибодатхонасидан қўним топган.

Тўққиз йил тутқич бермай юрган фирибгарнинг ибодатхонани бошпамага айлантириши руҳонийларда шубҳа туғдирмоқда. Энди у икки томонлама виждон азобига: бири худо олдидаги жавобгарлик, иккинчиси, қонунга қарши ҳаракатларининг ибодатхона маъмурияти томонидан шубҳа остига олиниши.

ana shunaqa gaplar

Баҳоси сотувда эркин нархда
Pentium IV компьютерида
Лилия БИНАШЕВА
ва Малоҳат ТОШОВА
саҳифалари.

«Шарқ» нашриёт-матбаа
акционерлик компанияси
босмаҳонаси.
Корхона манзили: «Булок Турон»
кўчаси 41-уй

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.00.

Ma'rifat

ТАБСИС
ЭТУВЧИЛАР:

Ўзбекистон Халқ таълими
вазирлиги, Ўзбекистон
Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлиги, Таълим
ва фан ходимлари касба
уюшмаси Марказий
Қўмитаси.

Бош муҳаррир:
Халим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Йўлдош АҲМЕДОВ,
Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром
БҮРИБОЕВ (бош муҳаррир ўринбосари),
Шукур ЖОНБООЕВ, Фахриддин
КАРИМОВ (масъул котиб), Курбонбой
МАТҚУРБОНОВ, Усмонали МУСАЕВ,
Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррирнинг
биринчи ўринбосари), Хулкар ТҮЙМАНОВА,
Нурлан УСМОНОВ, Саъдулла
ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва
ахборот агентлигида
№ 024 рақам билан 2003 йил
17 декабрда рўйхатга олинган.

ИНДЕКС: 149. Г-929.
Тиражи 21117. 23456
Ҳажми 4 босма табок.
Офсет усулида босилган, қоғоз
бичими А-3.

Навбатчи муҳаррир:
Назокат ХОЛМЕТОВА.
Навбатчи:
Ғофур ЖАБИЕВ.

«Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш
таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.
Таҳририятга юборилган материаллар муаллифга
қайтарилмайдди.

Манзили: МИЗ: 700083, Тошкент,
Матбуотчилар кўчаси, 32.
E-mail: marifat@ars-inform.uz

ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—133-99-15, олий
таълим янгиликлари бўлими, мактабгача ва мак-
табдан ташқари таълим янгиликлари бўлими —
136-55-58, хатлар, маънавий ва сиёсий ҳаёт ян-
гиликлари бўлими — 136-54-23, умумий ўрта таъ-
лим янгиликлари бўлими, ўқувчиларни касбга
йўналтириш ва ўрта махсус таълим янгиликлари
бўлими — 136-54-03, реклама ва тарғибот бўли-
ми — 136-54-69.